
HELSINGIN KAUPUNGIN

Vuoden 2008 talousarvion noudattamisohjeet

Khs 10.12.2007

HELSINGIN TALOUS- JA SUUNNITTELUKESKUS
HELSINKI 2007

Julkaisija Helsingin kaupungin talous- ja suunnittelukeskus
Osoite PL 20 (Pohjoisesplanadi 11-13)
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
Puhelin (09) 310 2500

Heli-Intra Talous/Talousarvio
Tilaukset, Helsingin kaupungin talous- ja suunnittelukeskus
puh. (09) 310 36271
jakelu sähköposti anne.halmetoja@hel.fi

Helsingin kaupungin hankintakeskus
Helsinki 2007

SISÄLLYSLUETTELO		Sivu
1	JOHDANTO	1
2	TALOUTTA JA TOIMINTAA KOSKEVAT OHJEET JA SÄÄNNÖT	2
	2.1 Kuntalaki	2
	2.2 Kuntajaoston ohjeet	3
	2.3 Taloussääntö	3
3	TALOUSARVION RAKENNE	4
	3.1 Talousarvion osat	4
	3.2 Liikelaitokset	4
	3.3 Tulo- ja menolajit	5
4	TALOUSARVION NOUDATTAMISEN YLEISOHJEET	5
	4.1 Talousarvio toiminnan lähtökohtana	5
	4.2 Talousarvion sitovuus	6
	4.3 Tulosbudjetit	6
5	TALOUSARVION MUUTOKSET	7
	5.1 Määrärahojen käyttötarkoituksen muutokset	7
	5.2 Määrärahan korottaminen/tuloarvion alentaminen ja uusi määräraha	8
	5.3 Toiminnalliset tavoitteet	8
6	TALOUSARVION YHTEYDESSÄ HYVÄKSYTYT MÄÄRÄRAHOJEN KÄYTTÖÄ KOSKEVAT PONNET	9
7	KAUPUNGIN YHTEISSTRATEGIOIDEN TOTEUTTAMINEN	9
8	HENKILÖSTÖÖN LIITTYVÄT OHJEET JA MÄÄRÄYKSET	11
	8.1 Tehtävien täyttäminen	11
	8.2 Määräaikaiseen palvelussuhteeseen ottaminen	11
	8.3 Sijaisuuksien hoitaminen	12
	8.3.1 Sijaisten käytön periaatteet	12
	8.3.2 Vuosilomien järjestäminen	12
	8.4 Korkeakouluharjoittelijat ja kesätyöntekijät	13
	8.4.1 Korkeakouluharjoittelijat	13
	8.4.2 Kesätyöntekijät	13
	8.5 Työntekijät palkkatuetussa työssä	13
	8.6 Eläkekustannukset	14

8.7	Palkitseminen: palkkaus ja palkkiot	14
8.7.1	Sopimuskorotukset vuonna 2008	14
8.7.2	Tehtäväkohtaisen palkan määrittelyn periaatteet	14
8.7.3	Tehtävälisä	16
8.7.4	Henkilökohtainen lisä	16
8.7.5	Nopea palkitseminen	16
8.7.6	Tulospalkkiojärjestelmä	17
8.7.7	Seuranta ja raportointi	18
8.8	Tehtävänimikkeet	18
8.9	Henkilöstökoulutus	18
8.10	Oppisopimuskoulutus	19
8.11	Henkilöstön työhyvinvointi	19
8.12	Viran perustaminen ja lakkauttaminen	20
9	ERILLISOHJEET	20
9.1	Hankinnat	20
9.2	Tietotekniikka ja -liikenne	21
9.3	Konsulttipalveluiden hankinta	22
9.4	Leasingrahoituksen käyttö	22
9.5	Irtaimiston hankinta-arvot	22
9.6	Vakuutusrahastomaksut	22
9.7	Käyttöomaisuus	23
9.8	Virka- ja työtehtävien hoitamiseen liittyvä matkustaminen ja kuljettaminen	24
9.9	Autojen hankinta	24
9.10	Luottokorttien käyttö	24
9.11	Luottotappiot	24
9.12	Matka-, matkatavara- ja matkavastuuvakuutus	25
9.13	Jäsenyydet	25
9.14	Sponsorirahan käytöstä	25
9.15	EU-hankkeet ja muut ulkopuolisista rahoituslähteistä rahoitettavat hankkeet	26
9.16	Opinnäytetutkimusten käyttö	27
9.17	Avustusten myöntäminen	27
9.18	Ympäristölaskenta ja ympäristöraportointi	27
9.19	Edustusmenot	28
9.20	Laadun kehittäminen	28
9.21	Kilpailun käytön periaatteet	29
9.22	Riskienhallinta ja sisäinen valvonta	29
9.23	Innovaatorahaston käyttö	30
9.24	Pääkaupunkiseudun yhteistyöhankkeet	31

10	RAKENTAMINEN JA TOIMITILAT	31
10.1	Rakennuttamisjärjestelyt	31
10.2	Hankkeiden ohjaus	31
10.3	Hankkeiden rahoitus	32
10.4	Katu- ja liikennehankkeet	32
10.5	Maankäytön ja asumisen toteutusohjelma 2008–2017 (MA-ohjelma)	33
10.6	Toimitilat	33
10.7	Lähiörahaston käyttö	34
11	KIRJANPITO JA TALOUSARVION TOTEUTUMISEN SEURANTA	34
11.1	Kirjanpitokäytäntö	34
11.2	Raportointi keskuskirjanpitoon	35
11.3	Talousarvion toteutumisen nuste	35
11.4	Maksuvalmiusennuste	36
Liite 1	Kaupunginhallituksessa 15.10.2007 tehdyt muutokset vuoden 2008 talousarvioehdotukseen	
Liite 2	Kaupungin yhteisstrategioiden toteuttaminen	
Liite 3	Yhteisstrategioiden toteutuminen ja seuranta	
Liite 4	Noudattamisohjeisiin liittyviä päätöksiä	

Vuoden 2008 talousarvion noudattamisohjeiden sähköinen versio on intrassa:
Heli-Intra/Talous/Talousarvio

10.12.2007

1
JOHDANTO

Kaupunginvaltuusto on 14.11.2007, asia 3, hyväksynyt kaupungin talousarvion vuodeksi 2008 ja taloussuunnitelman vuosille 2008–2010.

Vuoden 2007 kolmannessa talousarvioennusteessa tuloslaskelman toimintakate on toteutumassa 8,6 milj. euroa talousarviota heikompana, mihin vaikuttavat osaltaan sosiaali- ja terveystoimen talousarvioylitykset.

Vuosikatteen ilman liikelaitoksia arvioidaan olevan 82,6 milj. euroa, mikä on 86,8 milj. euroa talousarviota parempi. Verotulojen ja valtionosuuksien ennakoitaan toteutuvan talousarviota parempana. Samoin rahoitustulojen ja –menojen nettovaikutuksen ennakoitaan olevan talousarviota parempi.

Virastojen ja laitosten sekä liikelaitosten yhdistetyn tuloslaskelmaennusteen mukaan vuosikate on 444,1 milj. euroa, joka on 143,5 milj. euroa talousarviota parempi. Talousarviota parempi vuosikate johtuu talousarviota korkeammasta verotulo- ja korkotuloennusteesta sekä liikelaitosten talousarviota paremmista tulosenusteista.

Tilikauden tulos ilman liikelaitoksia on ennusteen mukaan 31,8 milj. euroa alijäämäinen ja on 89,5 milj. euroa talousarviota parempi. Rahoituslaskelmaennusteen mukaan toimintapääoma pienenee 154,2 milj. eurolla, mikä 114,7 milj. euroa talousarviota vähemmän. Tämä johtuu pääosin 150 milj. euron siirrosta Helsingin Energian edellisten tilikausien ylijäämästä kaupungin omaan pääomaan.

Vuoden 2008 talousarviossa vuosikate ilman liikelaitoksia on 5,3 miljoonaa euroa. Liikelaitokset mukaan lukien vuosikate on 322,5 milj. euroa ja kattaa poistoista 105 % ja investoinneista 40 %.

Suhdannekatsauksen 3/2007 (13.9.2007) mukaan Suomessa kokonaistuotannon kasvu pysyi nopeana vuoden 2007 alkupuoliskolla ja koko vuonna tuotanto ylittää viimevuotisen tasonsa 4,5 prosentilla. Korkeasuhdannetta vahvistaa kansainvälisen talouden jo neljättä vuotta jatkuvan ripeän kasvun ohella yhäkin suhteellisen alhaisena säilynyt korkotasoa ja verotuksen keveneminen. Kuten vuonna 2006 sekä nettovienti että kotimainen kysyntä tukevat kasvua painopisteen siirtyessä kuitenkin kotimaisen kysynnän puolelle. Vienti ja investoinnit lisääntyvät tänä vuonna noin viisi ja kotitalouksien kulutusmenot neljä prosenttia.

Yleiset talouden lähtökohdat taloussuunnitelmakaudelle 2008–2010 ovat kauden alkupuolella myönteiset, mutta kauden jälkipuoliskolla taloustilanteen odotetaan kääntyvän haasteellisemmaksi. Valtiovarainministeriön ennusteen (syyskuun 2007 suhdannekatsaus) mukaan maan

10.12.2007

---

talouskasvun ennakoitaan olevan 4,4 % vuonna 2007 ja 3,3 % vuonna 2008. Kaikkien kuntien yhteenlaskettuihin kunnan tuloveron ja yhteisöveron tilityksiin on erityisesti vuonna 2008 odotettavissa kasvua, mutta vuosina 2009–2010 verotulojen kasvun ennakoitaan selvästi tasaantuvan. Helsingin verotulojen kasvuprosentti uhkaa jäädä hieman heikommaksi kuin maassa keskimäärin. Tästä syystä veropohjaa on pyrittävä vahvistamaan elinkeino- ja asuntopolitiikan toimenpitein. Helsingin väestönkasvu on kevyessä nousussa, mutta sen vaikutukset muutto liikkeen rakenteen vuoksi ovat ongelmallisia ja sen myönteisetkin vaikutukset tulevat vasta viiveellä.

Kaupungin talouden tasapainottumiseen ovat viime vuosina vaikuttaneet suurelta osin Helsingin Energian hyvät tulokset ja näistä seuranneet ylimääräiset pääomasiirrot Helsingin Energian kertyneistä ylijäämistä kaupungin muun toiminnan rahoitukseen. Energiamarkkinoiden kiristyessä tulisi jo tällä taloussuunnitelmakaudella käynnistää talouden tervehdyttämisohjelma, jonka avulla kaupungin talouden riippuvuus Helsingin Energian ylimääräisistä tuloutuksista puretaan asteittain ja varsinainen palvelutoiminta sopeutetaan kaupungin varsinaiseen tulo-rahoitukseen. Edellä mainitut lähtökohdat asettavat tiukat puitteet lähivuosien menokehitykselle.

2

TALOUTTA JA TOIMINTAA KOSKEVAT OHJEET JA SÄÄNNÖT

Taloudenhoitoa ja sen järjestämistä ohjaavat kuntalain 8. luku, kirjanpitolaki ja -asetus, kirjanpitolautakunnan ja sen kuntajaoston antamat ohjeet sekä taloussääntö, talousarvio (Kvsto 14.11.2007) ja poistosuunnitelma (Kvsto 18.9.1996).

2.1

Kuntalaki

Kuntalain (365/95) 65 §:ssä on säännökset talousarvion käsittelystä, hyväksymisestä, velvoittavuudesta, sisällöstä, rakenteesta ja talousarvioperiaatteista sekä myös vuotta pitemmän aikavälin toiminnan ja talouden suunnittelusta.

Kuntalain 67 §:ssä on säännökset kunnan kirjanpidosta:

"Kunnan kirjanpitovelvollisuudesta, kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä on sen lisäksi mitä tässä laissa säädetään soveltuvin osin voimassa, mitä kirjanpitolaissa (655/73) säädetään. Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto antaa ohjeita ja lausuntoja kirjanpitolain ja tämän lain 68-70 §:n soveltamisesta."

10.12.2007

2.2

- Kuntajaoston ohjeet Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto on antanut seuraavat yleisohjeet
- kunnan ja kuntayhtymän taseen laatimisesta (28.11.2006),
  - kunnan ja kuntayhtymän tuloslaskelman laatimisesta (14.11.2006),
  - kunnan ja kuntayhtymän rahoituslaskelman laatimisesta (28.11.2006),
  - kunnan ja kuntayhtymän suunnitelman mukaisista poistoista,
  - kunnallisen liikelaitoksen kirjanpidollisesta käsittelystä (29.5.2007)
  - kunnan ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laatimisesta
  - kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen liitetiedoista.

Kirjanpitolautakunnan kuntajaostossa on tällä hetkellä valmisteilla yleisohje kunnan ja kuntayhtymän konsernitilinpäätöksen laatimisesta sekä yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintaker-
tomuksen laatimisesta. Tarkoitus on saada nämä ohjeet valmiiksi vielä vuoden 2007 loppuun mennessä.

Kuntajaoston yleisohjeet ovat sitovia. Kuntajaoston yleisohjeita ja lausuntoja saa Kuntaliitosta.

2.3

Taloussääntö Kvston 17.5.2006 hyväksymässä taloussäännössä on määritelty mm. taloudenhoidon toimintaperiaatteet, taloushallinnon organisaatio sekä annettu määräyksiä strategioista, talousarviosta ja taloussuunnitelmasta, rahatoimesta ja laskentatoimesta. Taloussääntöä on noudatettava kaupungin talouden suunnittelussa, rahatoimessa, sijoitustoiminnassa ja laskentatoimessa sekä muussa taloudenhoidossa.

Taloussäännön mukaan kaupungin tehtävät ja toiminnot on hoidettava siten, että mm.

- valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutetaan,
- kaupungin talous on tasapainossa,
- vastuu kunkin tehtäväalueen toiminnallisesta ja taloudellisesta tuloksesta on selkeä,
- organisaation kaikilla tasoilla ja kaikissa toiminnoissa on riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta.

10.12.2007

---

3 TALOUSARVION RAKENNE

3.1

Taloussarvion osat

Taloussarviossa on käyttötalous-, tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosa. Samaa rakennetta noudatetaan tilinpäätökseen sisältyvässä taloussarvion toteutumisvertailussa. Lisäksi taloussarvioon sisältyy yleisperusteluita ja liitteitä.

Käyttötalousosa sisältää hallintokunta-kohtaiset tuloslaskelman muotoiset taloussarviot. Hallintokuntien suunnitelmat sisältävät toimintaa ohjaavat strategiat ja taloussarviotavoitteet, niiden perustelut ja tarvittavat tunnuslukutaulukot sekä taloussarviovuoden että taloussuunnitelma-
vuosien osalta. Tavoitteet johdetaan hyväksytyistä koko kaupunkia ja omaa toimialaa koskevista strategioista. Tunnusluvut ja mittarit palvelevat oman toiminnan ohjaamisen lisäksi koko kaupunkia koskevien strategioiden ja tavoitteiden toteutumisen seuranta- ja vaikuttavuuden arviointia.

Tuloslaskelmaosassa määrärahoina tai tuloarvioina esitetään mm. kor-
komenot ja -tulot, verotulot ja valtionosuudet. Tuloslaskelmaosaan kuuluvan tuloslaskelman keskeiset erät ovat verotulot, valtionosuudet ja käyttötalousosasta saatavat varsinaisen toiminnan menot ja tulot sekä suunnitelman mukaiset poistot. Tuloslaskelmaosassa esitetään myös virastojen ja laitosten sekä liikelaitosten yhdistetty tuloslaskelma, josta sisäiset erät on eliminoitu.

Investointiosassa esitetään investointimenot ja -tulot. Investointiosan taulukoihin on sisällytetty myös hankkeet ja niiden taloussuunnitelma-
kaudella vaatimat määrärahat.

Rahoitusosassa esitetään meno- ja tuloarvioina pitkäaikaiseen rahoitukseen liittyvät menot ja tulot kuten antolainat, niiden lyhennykset, ot-
tolainat ja niiden lyhennykset. Rahoitusosa sisältää taloussarvion mukaisen rahoituslaskelman sekä virastojen ja laitosten sekä liikelaitosten yhdistetyn rahoituslaskelman. Rahoituslaskelmaan tiedot kerätään tuloslaskelmaosan lisäksi investointiosasta ja rahoitusosasta. Rahoituslaskelmat esitetään informaatiotietona kuten tuloslaskelmatkin.

Yleisperusteluissa esitetään mm. katsaus yleiseen taloudelliseen tilanteeseen ja kaupungin taloudellisen tilanteen kehittymiseen. Kaupungin strategiat sisältyvät taloussarvion yleisperusteluihin.

3.2

Liikelaitokset

Kaupunginjohtajan toimialaan kuuluvia kunnan liikelaitoksia ovat Helsingin Energia, Helsingin Vesi ja Helsingin Satama ja rakennus- ja ym-

10.12.2007

---

päristötoimeen kuuluvia kunnan liikelaitoksia ovat liikennelaitos, Helsingin kaupungin palvelukeskus, Helsingin Tekstiilipalvelu ja Metropolilab -liikelaitos.

Vuoden 2008 talousarviossa määrärahoina/tuloarvioina liikelaitokset näkyvät talousarvion tuloslaskelma- ja rahoitusosassa, jossa on esitetty mm. liikelaitosten peruspääomien tuotot, perustamislainojen korot ja lyhennykset. Pääluokassa 1, Kaupunginjohtajan toimiala, ja pääluokassa 2, Rakennus- ja ympäristötoimi, on esitetty tavoitteet liikelaitosten vuoden 2008 toiminnalle sekä investointisuunnitelmat.

3.3

Tulo- ja menolajit

Käyttötalousoosassa hallintokuntien talousarviot on esitetty tuloslaskelman muodossa noudattaen kuntajaoston antamaa kaavaa.

Tuloslaskelman erät muodostuvat tulo- ja menolajeista. Tulo- ja menolajien sisältö noudattaa kirjanpitolautakunnan kuntajaoston antamia ohjeita, Tilastokeskuksen luokitusta sekä Kuntaliiton tililuettelomallia. AdeEkossa käytettävä tulostililuettelo tilinumeroineen ja kirjausohjeineen on julkaistu Heli-intrassa (heli.hel.fi/talous). Tulostililuettelo kirjausohjeineen on soveltuvin osin myös muiden kuin taloushallintopalvelun asiakasvirastojen käytössä.

4

TALOUSARVION NOUDATTAMISEN YLEISOHJEET

4.1

Taloussarvio toiminnan lähtökohtana

Lauta- ja johtokunnilta sekä virastoilta edellytetään taloudellisen kehityksen seuraamista ja tarvittaessa valmiutta sopeuttaa toimintansa muuttuvissa tilanteissa taloussarvion mukaiseksi.

Kaupungin talouden keskeisiä asioita ovat verotulojen ja toimintamenojen kehitys. Tämänhetkiset varsin myönteiset verotulonäkymät eivät poista sitä tosiasiaa, että kaupungin taloudessa tarvitaan rakenteellisia uudistuksia ja pitkäjänteistä talouden tasapainoa. Helsingin väestö kasvaa, mutta sen vaikutukset muuttoliikkeen rakenteen vuoksi ovat ongelmallisia, ja sen myönteiset vaikutukset talouteen tulevat vasta viiveellä. Haasteet palvelutoiminnalle ovat suuret: sosiaali- ja terveystoimet kasvavat, väestö ikääntyy ja työvoimapula uhkaa. Kaupungin talouden tasapainoa ja palvelukoneiston toimivuutta ei jatkossa voi enää rakentaa Helsingin Energian ylimääräisten tuloutusten varaan.

Hallintokuntien on tarkasteltava toimintoja kriittisesti esim. toteuttamalla palveluverkkoselvityksiä. Taloutta tasapainotetaan toimintoja uudelleen

10.12.2007

---

organisoimalla, hyödyntämällä uutta teknologiaa sekä parantamalla toimintaprosesseja ja menetelmiä. Talousarvion mukaisissa puitteissa pysyminen edellyttää virastoilta ja liikelaitoksilta rakenteiden muuttamista, tuottavuuden lisäämistä, tuloksellisen johtamisen ja kannustavan henkilöstöpolitiikan kehittämistä, yhteistoimintaperiaatteiden mukaisesti toteutettavaa organisaatioiden kehittämistä ja tehtäväjakojen uudistamista, tehtävien tarpeellisuuden jatkuvaa arvioimista sekä keskittymistä toimialansa perustehtäviin. Henkilöstön ammattitaidon kehittymistä ja henkilöstön tehokasta käyttöä tulee tukea esim. tehtäväkierron avulla. Hallinnon tukipalveluita tarkastellaan kriittisesti ja säilytetään kuntalaisten palvelut mahdollisimman hyvinä.

4.2

Talousarvion sitovuus

Kaupunginvaltuustoon nähden sitova erä on bruttobudjetoiduilla yksiköillä menojen yhteissumma (=määräraha) ja nettobudjetoiduilla yksiköillä toimintakate. Liikelaitoksia sitovat erät on esitetty tuloslaskelma- ja rahoitusosassa. Hallintokuntien sitovat, toiminnalliset tavoitteet on erikseen määriteltävä talousarviossa ao. hallintokunnan kohdalla.

Yhteisöille myönnettävien avustusten määrärahat ovat sitovia talousarvion liitteen 1 mukaisesti.

4.3

Tulosbudjetit

Toimintavuotta koskevat suunnitelmat on tarkistettava vastaamaan talousarviossa hyväksytyjä määrärahoja ja tuloarvioita. Tulosbudjetti sisältää viraston tai liikelaitoksen tulostavoitteet ja niiden saavuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet ja vaadittavat resurssit sekä toimenpiteistä kertyvät tulot ja aiheutuvat kustannukset. Suunnitelmia tarkistettaessa on varmistettava, että sitovat tulostavoitteet ja toiminnalliset tavoitteet saavutetaan käytettävissä olevin määrärahoihin.

Tulosbudjetit hyväksyy lauta- tai johtokunta. Välittömästi kaupunginhallituksen alaisten virastojen tulosbudjetit hyväksyy virastopäällikkö. Tulosbudjetit on lähetettävä tiedoksi talous- ja suunnittelukeskukselle.

Tulosbudjeteissa on esitettävä määrärahoihin ja tuloarvioihin liittyvät suoritteet, tunnusluvut ja toiminnalliset, mitattavat tavoitteet.

Tulosbudjetit laaditaan viraston tai liikelaitoksen yksikköjaon mukaisesti siten, että yksikön päällikkö vastaa tulostavoitteiden saavuttamisesta ja tulosbudjetin toteuttamisen edellyttämistä toimenpiteistä.

Suunnitelmia tarkistettaessa ja sopeutettaessa talousarvion puitteisiin on ensisijaisesti otettava huomioon lakisääteiset tehtävät ja veloitteet, samoin sellaiset tehtävät, joiden keskeyttäminen aiheuttaisi kohtuutonta haittaa. Hallintokuntien tulee lisäksi keskittyä toimialansa ydintehtä-

10.12.2007

---

viin. Lisäksi otettava huomioon kaupungin tasa-arvosuunnitelma vuosille 2006–2008 (Kvsto 11.10.2006, 262 §), jonka mukaan palvelujen tarjonnassa ja saatavuudessa on tasapuolisesti otettava huomioon sekä naisten että miesten tarpeet, arvostukset ja kiinnostuksen kohteet.

Tulosbudjeteissa varaudutaan tulospalkkioiden ja niistä aiheutuvien henkilösivukulujen maksamiseen. Tulospalkkioiden maksaminen ei kuitenkaan oikeuta ylityksiin.

Mikäli hallintokunta ylittää sitovan talousarvionsa, tulospalkkioita ei voida maksaa, ellei ylitystarve johdu erityisistä hallintokunnasta riippumattomista hyväksyttävistä syistä.

Tulosbudjetteja laadittaessa on otettava huomioon talousarvion laatimisen jälkeen tapahtuneet muutokset esim. henkilösivukuluissa.

Erityisesti on kiinnitettävä huomiota niihin määräraha- ja tekstimuutoksiin, jotka Khn talousarviokäsittelyn yhteydessä tehtiin talousarvioehdotukseen. Luettelo muutoksista on liitteenä 1.

Tulosbudjetteja tarkistaessaan nettobudjetoidut yksiköt voivat ylittää talousarviossa hyväksytyt menot, vain jos vastaava tuloylitys kertyy ulkoisista tuloista, jolloin yksikön toimintakate vastaa talousarvion sitovaa toimintakatetta. Kaupungin sisäisten tulojen lisäys ei oikeuta vastaaviin menojen lisäyksiin.

5 TALOUSARVION MUUTOKSET

Taloussäännön mukaan kaupungin toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Siihen tehtävistä muutoksista päättää valtuusto.

5.1 Määrärahojen käyttötarkoituksen muutokset

Toimintasuunnitelmat on tarkistettava siten, ettei käyttötarkoituksen muutoksia tarvita. Jos muutokseen on kuitenkin perusteltu syy, kuten määrärahan korotustarpeen välttäminen tai kokonaan uuden määrärahan sisällyttäminen talousarvioon tai muutos on suuruudeltaan merkittävä, niin lauta- tai johtokunnat voivat tehdä muutosesityksen Kvstolle. Vuoden 2008 talousarvion määrärahojen käyttötarkoituksen muutosesitysten on oltava talous- ja suunnittelukeskuksessa viimeistään 21.10.2008.

10.12.2007

5.2

Määrärahan korottaminen/tuloarvion alentaminen ja uusi määräraha

Bruttobudjetoidut yksiköt eivät voi ylittää määrärahaa ilman Kvston päätöstä. Nettobudjetoitujen yksiköiden toimintakatetta koskeva talousarvion muutos on tehtävä myös Kvstossa.

Toimintakatteen seuranta suoritetaan kirjanpidollisella tarkkuudella, ei talousarvion 1 000 euron tarkkuudella.

Jos määräraha ei riitä tai tarvitaan kokonaan uusi määräraha, lauta- tai johtokunnan on ennen määrärahan loppumista tai maksutarpeen alkamista tehtävä perusteltu esitys määrärahan korottamisesta taikka uuden määrärahan myöntämisestä. Esitysten on oltava viimeistään 21.10.2008 talous- ja suunnittelukeskuksessa.

Em. esityksissä on selvitettävä määrärahojen/tuloarvioiden muutosten vaikutukset toiminnallisiin tavoitteisiin.

Määrärahojen riittävyyteen tulee kiinnittää erityistä huomiota, sillä mahdollisuuksia ylityksiin ei ole. Toiminta on suunniteltava ja investoinnit ajoitettava siten, että talousarvioon merkitty määräraha varmasti riittää. Valvontavastuu kuuluu määrärahan käyttäjien ja käytöstä vastaavien henkilöiden ohella virastopäälliköille sekä lauta- ja johtokunnille.

Mikäli hallintokunnalla on loppuvuoteen siirtyviä investointihankkeita, joiden seuraavalle vuodelle siirtyvä rahoitustarve on selvinnyt vasta vuoden 2009 talousarvioehdotuksen käsittelyn jälkeen, hallintokunta voi tehdä määrärahan ylitysesityksen tälle hankkeelle vuonna 2009. Perusteena on vastaavansuuruinen määrärahasäästö vuonna 2008. Ylitysesitys on tehtävä vuoden 2008 loppuun mennessä.

5.3

Toiminnalliset tavoitteet

Lauta- ja johtokuntien on lähetettävä talous- ja suunnittelukeskuksen taloussuunnitteluosastolle sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutumisennuste neljännesvuosittain. Ennusteissa toiminnallisten tavoitteiden toteumat on esitettävä talousarviossa esitetyllä tarkkuudella. Mikäli ennusteiden mukaan tavoitteet eivät ole toteutumassa talousarvion mukaisesti, on selvitettävä tilanteeseen vaikuttaneet syyt ja esitettävä Khille toimenpiteet, joilla tilanne korjataan.

Toteutumatta jääneistä sitovista toiminnallisista tavoitteista lauta- ja johtokuntien on annettava selvitys siten, että selvitykset voidaan käsitellä kaupunginvaltuustossa ennen tilinpäätöksen allekirjoittamista kau-

10.12.2007

---

punginhallituksessa. Em. selvitysten on oltava talous- ja suunnittelu-keskuksessa viimeistään 30.1.2009.

Sitovien toiminnallisten tavoitteiden lisäksi raportoidaan myös muiden talousarviossa esitettyjen toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen ja toteutumisennuste.

6 TALOUSARVION YHTEYDESSÄ HYVÄKSYTYT MÄÄRÄRAHOJEN KÄYTTÖÄ KOSKEVAT PONNET

Vuoden 2008 talousarvion vahvistamisen yhteydessä Kvsto hyväksyi mm. seuraavat taloudenhoitoa koskevat ponnet:

- 2) Niiden maksujen, joista ei ole erikseen päätetty, yleisinä perusteina noudatetaan omakustannushinnan mukaista taikka viranomaisen päättämää alempaa taksaa
- 3) Lauta- ja johtokuntien on avustusten myöntämispäätöksissä ilmoitettava avustuksen ehdoksi, että avustettavien yhteisöjen tulee toiminnassaan ja taloudenhoidossaan noudattaa Khn antamia ohjeita ja

Khs on oikeutettu käyttämään avustusmäärärahoja kaupungille avustettavasta toiminnasta lainojen takaamisen tai muun syyn johdosta mahdollisesti syntyvien saatavien korvaamiseen.

Mikäli kaupungilla on saatavaa avustettavalta yhteisöltä, tulee lauta- tai johtokunnan tai talous- ja suunnittelukeskuksen tehdä esitys Khlle avustuksen käyttämisestä po. saatavan kattamiseen.

- 4) Hallintokunnilla, joilla on talousarviossa varattu määräraha ulkopuolisin varoin rahoitettua toimintaa varten, on oikeus käyttää kyseistä määrärahaa ainoastaan ehdolla, että tulo- puolelle kertyy ulkopuolisista rahoituslähteistä vastaava summa.

7 KAUPUNGIN YHTEISSTRATEGIOIDEN TOTEUTTAMINEN

Valtuustokauden 2005–2008 aikana toteutetaan kaupungin yhteisstrategioita, jotka kaupunginvaltuusto linjasi strategiaseminaarissaan vuoden 2005 alussa ja jotka pohjautuvat osaltaan pääkaupunkiseudun yhteiseen visioon ja strategiaan päämääriin.

10.12.2007

Talousarvion yleisperusteluissa on kaupungin yhteisstrategiat. Kunkin strategian yhteydessä on esitetty niitä toteuttavat tärkeät toimenpidekokonaisuudet sekä esimerkkiluonteisesti konkreettisia toimenpiteitä.

Yhteisstrategioihin on vuoden 2008 talousarvioon tehty kaksi lisäystä.

Strategiaan *kustannustehokkuuden lisääminen kaupungin toiminnassa* on lisätty uusi toimenpidekokonaisuus

- Energiansäästöön kaupungin omassa toiminnassa panostetaan aikaisempaa enemmän.

Strategiaan *seudun innovatiivisuuden ja helsinkiläisten osaamisen vahvistaminen* on toimenpidekokonaisuuteen osaavan työvoiman saamista ja kotoutumista tuetaan sekä kansainvälistymistä edistetään lisätty toimenpide

- Yhteiskuntaan integroitumisessa ja työllistymisessä tarvittavan suomen- tai ruotsinkielen taidon hankkimista edistetään tarjoamalla suomi tai ruotsi toisena kielenä opintoja.

Talousarvion mukaisesti strategioiden toteuttaminen on yhteisvastuullista kaikille hallintokunnille:

- Hallintokunnat ottavat yhteisstrategiat huomioon omien strategioidensa ja talousarviotavoitteidensa valmistelussa.
- Hallintokunnat esittävät vuosittain talousarvio- ja -suunnitelmaehdotuksessa, miten ne toteuttavat omaa toimialaansa koskevia yhteisstrategioita.
- Hallintokunnat tarkentavat omista lähtökohdistaan strategioiden yhteydessä kuvattujen tärkeiden toimenpidekokonaisuuksien toimenpide-esimerkit sekä niihin liittyvät arviointikriteerit. Liitteessä 2 on taulukkomuodossa malli, jossa on esitetty yhteisstrategioita toteuttavat toimenpiteet, seuranta ja esimerkkejä arviointikriteereistä sekä pääasiallinen toteuttamis- ja koordinoituvastuu. Taulukko toimii yhteisstrategioiden seuranta- ja toteutumisen raportointia palvelevana välineenä.
- Liitteessä 3 on esitetty vuoden 2008 talousarvion sitovien toiminnallisten tavoitteiden yhteys kaupungin yhteisstrategioihin. Tulosbudjeteissa tulee osoittaa muiden toiminnallisten tavoitteiden yhteys yhteisstrategioihin.

Yhteisstrategioiden toteutumista ja vaikutuksia arvioidaan kaupunginvaltuuston seminaarissa valtuustokauden lopussa.

10.12.2007

---

8 HENKILÖSTÖÖN LIITTYVÄT OHJEET JA MÄÄRÄYKSET

8.1 Tehtävien täyttäminen

Tehtävien täyttöprosessia tulee tarkastella kiinteänä osana ennakoivaa henkilöstösuunnittelua. Ennen kuin avointa tehtävää ryhdytään täyttämään, on aina ensin varmistettava henkilöstömäärärahojen riittävyys ja selvitettävä, voidaanko esimerkiksi toimintaprosesseja parantamalla löytää muita vaihtoehtoja tai siirtää henkilöstöä jostain muusta kaupungin yksiköstä tai voisiko joku muu kaupungin yksikkö suorittaa työn laskutettavana ostopalveluna. Uudelleensijoitettavat tehtävään soveltuvat henkilöt on aina asetettava etusijalle tehtävää täytettäessä.

Kaupunginjohtaja antaa vuosittain yksityiskohtaisemmat ohjeet täyttölupamenettelystä ja päättää eri henkilöstöryhmien vapauttamisesta täyttölupamenettelystä.

Avoimia tehtäviä täytettäessä on noudatettava kaupungin henkilöstöhankinnan periaatteita (Khs 29.3.1999, 447 §). Erityisesti on kiinnitettävä huomiota periaatteiden mukaiseen koeajan käyttöön.

Täytettäessä Khn auki julistamia virkoja virastojen ja liikelaitosten on oltava kiinteässä yhteydessä sekä henkilöstökeskukseen että talous- ja suunnittelukeskukseen viran täyttöön liittyvistä järjestelyistä.

8.2 Määräaikaiseen palvelussuhteeseen ottaminen

Määräaikaiseen palvelussuhteeseen saadaan ottaa vain kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 3 §:ssä ja työsopimuslain 1 luvun 3 §:ssä mainituilla perusteilla. Palvelukseenottopäätöksessä on aina mainittava määräaikaisuuden syy.

Toisiaan seuraavat määräaikaiset palvelussuhteet ovat mahdollisia yleensä vain sijaisuustilanteissa. Pitkähköt yhtäjaksoiset sijaisuudet ovat mahdollisia vain poikkeustapauksissa (esimerkiksi perhevapaiden ajaksi otettavat sijaiset).

Henkilöstökeskus on antanut määräaikaisia tehtäviä koskevat ohjeet 5.6.2006, kirjeet 18 ja 19.

10.12.2007

8.3

Sijaisuuksien hoitaminen

8.3.1.

Sijaisten käytön periaatteet

Sijaisten käytön suunnittelu on osa ennakoivaa henkilöstösuunnittelua. Sijaisuudet on pyrittävä ensisijaisesti hoitamaan erilaisin töiden järjestyin tai sisäisin siirtein. Sijaisten palkkaamiseen on aina oltava perusteltu tarve. Lyhyisiin 1 - 3 päivän poissaoloihin sijaisten saa palkata vain, mikäli palvelutarve tätä ehdottomasti edellyttää.

Virastoja ja liikelaitoksia kehoitetaan kehittämään yhteistyötä Seure Henkilöstöpalvelut Oy:n kanssa siten, että sijaishankinta hoidetaan kokonaistaloudellisesti parhaalla mahdollisella tavalla. Jos on välttämättömää palkata henkilö myös lyhytaikaisesti 1-3 päivää kestäviin sijaisuuksiin, tällaiset sijaiset tulee rekrytoida käyttäen Seure Henkilöstöpalvelut Oy:n palveluja. Virastot ja liikelaitokset voivat tarvittaessa tehdä Seure Henkilöstöpalvelut Oy:n kanssa sopimuksia sijaisvälityksen hoitamiseksi ja siihen liittyvistä palveluista. Seure Henkilöstöpalvelut Oy on kaupungin tytäryhtiö, jonka palveluja virastojen ja liikelaitosten ei tarvitse erikseen kilpailuttaa.

Kaupunkikonsernin käytössä olevaa rekrytointiasiantuntemusta on käytettävä mahdollisimman tehokkaasti. Virastoissa ja liikelaitoksissa ei ole syytä ylläpitää omia rinnakkaisia voimavaroja lyhytaikaisen henkilöstön rekrytointia varten, jos vastaavat palvelut ovat saatavissa riittävässä laajuudessa Seure Henkilöstöpalvelut Oy:stä.

8.3.2

Vuosilomien järjestäminen

Virastojen ja liikelaitosten on vuosilomia vahvistaessaan jaettava lomat koko vuosilomakaudelle 2.5. - 30.9. siten, että vuosilomasijaisia tarvitaan mahdollisimman vähän. Palveluja voidaan myös vähentää ja sulkea kesäaikana. Myös muuna aikana lomat on pyrittävä järjestämään siten, ettei kaupungin tarvitse teettää ylitöitä eikä palkata lisätyövoimaa.

10.12.2007

8.4

Korkeakouluharjoittelijat ja kesätyöntekijät

8.4.1

Korkeakouluharjoittelijat

Virastot ja liikelaitokset voivat palkata yliopisto- ja korkeakouluharjoittelijoita virka- ja työsopimusten asianomaisten palkkausmääräysten mukaisin palkkauksin. Määrärahaa korvaamaan harjoittelijoiden palkkauskustannuksia voi kysyä yliopistoilta ja korkeakouluilta sekä henkilöstökeskukselta.

Harjoittelun tulee perustua asianomaisen tiedekunnan tai osaston vahvistamaan opinto-ohjelmaan.

8.4.2

Kesätyöntekijät

Virastot ja liikelaitokset voivat talousarvionsa puitteissa palkata 2.5. - 30.9. välisenä aikana kesätyöntekijöitä. Kesätyöntekijöiksi tulee palkata ensisijaisesti helsinkiläisiä nuoria tai helsinkiläisten oppilaitosten opiskelijoita.

Kesätyöntekijöiden ja muiden kesäkautena palkattavien työntekijöiden palkkaus määritellään soveltaen virka- ja työehtosopimusten asianomaisia palkkausmääräyksiä ottaen huomioon alan ammattitutkinnon tai ammattitaidon sekä kokemuksen puuttumisen palkkausta alentava vaikutus.

Työnantajakuvan kehittämistarkoituksessa on nuorten kesätyöntekijöiden (16-17 v.) palkkaamiseksi varattu henkilöstökeskuksen talousarvioon 1 milj. euron määräraha. Nämä kesätyöntekijät sijoittuvat virastoissa ja liikelaitoksissa soveltuviin tehtäviin erikseen virastojen ja liikelaitosten kanssa tehtävän suunnitelman mukaisesti.

8.5

Työntekijät palkkatuetussa työssä

Palkkatuetussa työssä olevia työntekijöitä voidaan käyttää lisätyövoimana sellaisissa tehtävissä, jotka edistävät heidän sijoittumistaan avoimille työmarkkinoille joko kuntasektorille tai yksityisen ja valtion palvelukseen.

Palkkatuetussa työssä olevan työntekijän palkkaus määritellään sopimusten ja ohjeiden mukaisesti.

10.12.2007

8.6

Eläkekustannukset

Virastot ja liikelaitokset tilittävät talous- ja suunnittelukeskuksen taloushallintopalvelulle (Talpalle) kuukausittain aina edelliseltä kuukaudesta maksettujen palkkojen ja palkkioiden osalta eläkekustannukset. Vuoden 2008 talousarviossa eläkekustannusvaraus on kaikille virastoille ja liikelaitoksille 28,8 %. Määräraha sisältää työnantajan palkkaperusteisen eläkemaksun, eläkemenoperusteisen maksun ja varhaiseläkemenerusteisen maksun.

Valtion eläkejärjestelmän (VEL) piiriin kuuluvista henkilöistä maksetaan työnantajan VEL- eläkemaksu, joka on 20,8 % palkkasummasta.

8.7

Palkitseminen: palkkaus ja palkkiot

Palkitsemisen kokonaisuuteen kuuluvat tehtävien vaativuuteen ja henkilön suoritukseen perustuva palkkaus, hyvin tuloksiin perustuvat täydentävät palkkiot sekä henkilöstöedut. Jotta palkitseminen omalta osaltaan tukisi kaupungin ja virastojen ja liikelaitosten tavoitteiden toteuttamista, palkitsemisen perusteet tulee määrittellä toiminnan tavoitteiden mukaisiksi. Kunkin viraston tai liikelaitoksen palkitsemisperiaatteet määrittellään palkitsemisohjelmassa.

On suositeltavaa, että kaikkia virka- ja työehtosopimusten ja kaupungin omien ohjeiden mukaisia palkitsemiskeinoja käytetään aktiivisesti.

8.7.1

Sopimuskorotukset vuonna 2008

Vuonna 2007 toteutetaan sekä tehtäväkohtaisten että henkilökohtaisten lisien korotuksia voimassa olevien virka- ja työehtosopimusten perusteella. Sopimuskorotukset kohdentuvat eri sopimusaloilla eri tavoin.

Virastojen ja liikelaitosten tulee pitää huolta siitä, että niiden päätettävissä olevat sopimuskorotukset toteutetaan ja kohdistetaan kaupungin strategioita ja omia tavoitteita tukevalla tavalla sekä virka- ja työehtosopimusten mukaisesti

8.7.2

Tehtäväkohtaisen palkan määrittelyn periaatteet

Työnantaja määrittelee uuden tai vaativuudeltaan olennaisesti muuttuneen tehtävän tehtäväkohtaisen palkan kulloinkin noudatettavan virka- tai työehtosopimuksen palkkahinnoittelukohdan ja tehtävän vaativuuden arvioinnin perusteella. Tehtäväkohtaisen määrittelyä koskevat sopimuskohdat eroavat toisistaan eri sopimusaloilla.

10.12.2007

Palkkauksen määrittelyyn tehtävän vaativuuden arvioinnin avulla tulee kiinnittää erityistä huomiota. Tehtävän vaativuuden arvioinnissa käytetään kullakin sopimuslalla erikseen sovittuja vaativuuden arviointikriteerejä. Tehtäväkohtaisten palkkojen tulee olla johdonmukaisessa suhteessa toisiinsa tehtävien vaativuuden mukaisesti. Palkkaa määriteltäessä voidaan lisäksi ottaa huomioon kyseisen ammattialan ja kaupungin soveltama palkkataso vastaavissa tehtävissä. Henkilökohtaista lisää voidaan käyttää rekrytointitilanteissa henkilöstökeskuksen 29.6.2006 antamien ohjeiden mukaisesti.

Tuntipalkkaisen henkilöstön työehtosopimuksessa (TTES) käytetään palkkahaarukkaa ala- ja ylärajoineen ja tehtävät sijoitetaan annetun palkkahaarukan sisään tehtävän vaativuus ja muut edellä mainitut tekijät huomioon ottaen.

Viranhaltijan tai työntekijän vaihtuessa tehtävän tehtäväkohtainen palkka säilyy ennallaan, jos tehtävän vaativuus säilyy ennallaan. Tehtäväkohtainen voidaan määritellä korkeammaksi vain virka- tai työehtosopimuksen velvoittavien määräysten perusteella tai jos tehtävän vaativuus on arvioinnin perusteella olennaisesti lisääntynyt tai jos korkeampaa tehtäväkohtaista on pidettävä perusteltuna ao. henkilöstöryhmän sisäisten palkkasuhteiden kannalta.

Henkilöstökeskuksen käytössä on ajantasaista tilastotietoa eri tehtävissä sovellettavista palkkatasoista. Virastojen ja liikelaitosten on syytä rekrytointitilanteissa hankkia henkilöstökeskukselta tietoa kysymykseen tulevista palkkatasoista.

Organisaatiomuutoksia suunniteltaessa tulee ottaa huomioon se, miten muutokset vaikuttavat yksiköiden tehtävien vaativuuden arviointiin ja sitä kautta mahdollisesti tehtäväkohtaisiin palkkoihin. Välttämättömät palkantarkistukset näissä tilanteissa voidaan tehdä henkilöstökeskuksen lausunnon perusteella (ks. jäljempänä). Ellei palkkarahoja ole tähän tarkoitukseen käytettävissä, tehtävien vaativuuden muutoksiin johtavia järjestelyjä ei tule toteuttaa.

Tehtävän vaativuus voi muuttua oleellisesti organisaatiomuutoksesta tai tehtävien uudelleenjärjestelystä johtuen tai tehtäväsisällön muuttuessa esimerkiksi osaamisen kehittymisen johdosta. Näissä tapauksissa tehtäväkohtainen palkka voidaan määritellä uudelleen viraston tai liikelaitoksen päätöksin ja henkilöstökeskuksen lausunnon perusteella. **Henkilöstökeskuksen lausunto pyydetään aina, kun valmistellaan palkkauksen tarkistamista em. perusteilla.** Palkkojen tarkistukset toteutetaan viraston tai liikelaitoksen palkkamäärärahojen puitteissa. Ks. myös tehtävälisää koskevat määräykset kohdassa 8.7.3.

10.12.2007

8.7.3

Tehtävälisä

Tehtävälisää käytetään tilanteissa, joissa tilapäiset tehtävämuutokset aiheuttaisivat tehtäväkohtaisen palkan tarkistuksen virka- tai työehtosopimuksen mukaisesti (ks. esimerkiksi KVTES II luku, 5 § 2 mom ja TS II luku, 9 §, 2 mom ja OVTES osio A, yleinen osa 6 § 4 mom). Siten tehtävälisää maksetaan, kun tehtävä muuttuu olennaisesti vaativammaksi vähintään 10 työpäivän ajaksi esimerkiksi tilapäisistä organisaatio- tai tehtäväjärjestelyistä, tehtäväkierrosta tai vaativista projektitehtävistä johtuen. Tehtävälisä on käytössä KVTES:n, TS:n, OVTES:n ja LS:n piirissä.

Tehtävälisää käytetään esimerkiksi silloin, jos avoin tehtävä tai virka- tai työvapaalla olevan tehtävä hoidetaan uudelleenjärjestelyjen avulla ilman sijaisten palkkaamista.

Tehtävälisä on määräaikainen ja se myönnetään ao. tehtäväjärjestelyn kestämisajaksi.

Tehtävälisä rahoitetaan viraston tai liikelaitoksen palkkamäärärahoista. Ellei tehtävälisää voida rahoittaa palkkamäärärahoista, tehtäväjärjestelyt on hoidettava sellaisella tavalla, ettei tehtävälisään synny tarvetta.

Koska tehtävälisä vastaa sopimuksen mukaista tehtäväkohtaisen palkan tilapäistä korotusta, se kuuluu varsinaiseen palkkaan. Tehtävälisä maksetaan euromääräisenä HIJAT-koodilla 420 TLM. Tämä palkkalajikoodi käyttäytyy peruspalkan tavoin.

8.7.4

Henkilökohtainen lisä

Henkilökohtaiset lisät määräytyvät virka- ja työehtosopimusten ja henkilöstökeskuksen antamien ohjeiden mukaisesti.

8.7.5

Nopea palkitseminen

Kannustuslisä on kertapalkkio, jota käytetään yksilö- tai ryhmäpalkitsemiseen. Kannustuslisää käytetään, kun halutaan palkita yksilöitä tai ryhmiä erityisen hyvistä, mielellään kertaluonteisista työsuorituksista.

Kannustuslisää suositellaan käytettäväksi erityisesti nopeaan, tilannekohtaiseen palkitsemiseen. Palkkion tulee olla tilanteeseen ja palkittavaan työsuoritukseen sopiva ja saajansa arvostama. On suositeltavaa, että virastot ja liikelaitokset määrittelevät omien tavoitteidensa mukaiset palkkioperusteet, joita voivat olla esimerkiksi taloudellinen toiminta, hyvä asiakaspalaute, palvelun laatu ja luotettavuus tai uusien toimintatapojen kehittäminen ja käyttöönotto.

10.12.2007

Vuonna 2008 kannustuslisää voidaan maksaa kaikille kuukausipalkkaisille ja tuntipalkkaisille sopimusosalasta riippumatta.

Kannustuslisä voi olla enintään 5 % kuukausipalkkaisen saajan vuotuisesta tehtäväkohtaisesta tai peruspalkasta. Tuntipalkkaisen työntekijän kannustuslisä voi olla enintään 5 % vuotuisesta perustuntipalkasta laskettuna. Kannustuslisä myönnetään euromääräisenä kertapalkkiona käyttäen HIJAT-järjestelmässä palkkalajikoodia 630 ja TPJAT-järjestelmässä koodia 634.

Kannustuslisän lisäksi virastot ja liikelaitokset voivat käyttää erilaisia muita palkkiomuotoja, joista mainitaan esimerkkejä kaupunginkanslian henkilöstöosaston 1.12.2004 antamassa ohjekirjeessä (Tunnustuksen antaminen hyvästä työtuloksesta ja opintosuorituksesta sekä merkkipäivälahjat).

8.7.6

Tulospalkkiojärjestelmä

Kaupunginjohtaja on hyväksynyt johtajistokäsittelyssä 5.10.2005 kaupungin tulospalkkioperiaatteet erikseen virastoille ja liikelaitoksille. Näitä periaatteita, joita voidaan tarvittaessa täydentää johtajistokäsittelyssä annettavilla ohjeilla, käytetään laadittaessa virastojen ja liikelaitosten vuosittaisia tulospalkkiojärjestelmiä.

Kaupunginjohtaja on hyväksynyt vuosittain virastojen ja liikelaitosten päälliköiden tulospalkkioita koskevat periaatteet, joita sovelletaan niissä virastoissa ja liikelaitoksissa, joiden koko henkilökunta kuuluu tulospalkkiojärjestelmän piiriin.

Tulospalkkio on varsinaiseen palkkaan kuulumaton, pääsääntöisesti kerran vuodessa maksettava erillinen ryhmäpalkkio, joka määräytyy ennalta sovittujen tavoitteiden toteutumisen perusteella.

Tulospalkkioperiaatteiden mukaan tulospalkkiotekijät määrittellään tasapainoisen tulosajattelun periaattein siten, että ne mittaavat tuloksellisuutta asiakaskeskeisyyden, talouden, prosessien ja osaamisen näkökulmasta. Jos tulospalkkiojärjestelmää käyttävässä virastossa tai liikelaitoksessa on käytössä tuloskorttisolvellus, tulospalkkiojärjestelmän tulostekijät valitaan tuloskortin tavoitteiden ja mittarien joukosta.

Kunnallisten virka- ja työehtosopimusten mukaan tulospalkkioihin voidaan käyttää enintään 5 % tulospalkkioyksikön vuotuisesta palkkasummasta sen mukaan, miten asetetut tavoitteet ovat toteutuneet. Henkilökohtainen tulospalkkio voi olla enintään yhden kuukauden varsinaisen palkan suuruinen.

10.12.2007

Tulospalkkiojärjestelmä on omarahoitteinen eli talousarvioon ei varata erillistä määrärahaa tulospalkkioita varten. Viraston tai liikelaitoksen tulosbudjettia laadittaessa järjestelmän mukaisten tulospalkkioiden ja niistä aiheutuvien henkilösivukulujen maksaminen tulee ottaa huomioon.

Mikäli hallintokunta ylittää sitovan talousarvionsa, tulospalkkioita ei voida maksaa, ellei ylitystarve johdu erityisistä hallintokunnasta riippumattomista hyväksyttävistä syistä.

Tulospalkkiojärjestelmää käyttävä virasto tai liikelaitos laatii oman vuositaisen palkkiojärjestelmänsä kaupungin periaatteiden pohjalta ja kaupunginjohtajan mahdollisia täydentäviä ohjeita noudattaen. Ennen virastopäällikön käyttöönottopäätöstä tulospalkkiojärjestelmät käsitellään kaupunginjohtajistossa.

8.7.7

Seuranta ja raportointi

Henkilöstökeskus seuraa palkitsemista koskevien periaatteiden toteutumista säännöllisin raportein. Virastot ja liikelaitokset ovat velvollisia toimittamaan henkilöstökeskukseen seurantaa varten tarvittavat tiedot. Raportoinnista annetaan erillisohjeet.

8.8

Tehtävänimikkeet

Khs päätti 27.10.2003 (1224 §) viran muuttamisesta ja tehtävänimikkeistä koskevista periaatteista. Tavoitteena on mm., että eri virastoissa ja liikelaitoksissa samankaltaisissa tehtävissä olevien kohdalla sovelletaisiin mahdollisimman yhtenäistä nimikkeistöä. Tämän vuoksi virastojen ja liikelaitosten tulee neuvotella etukäteen henkilöstökeskuksen kanssa suunnitellessaan uusien virka- tai tehtävänimikkeiden käyttöönottoa tai nimikkeiden muuttamista. Uusien johtaja- ja päällikköliitteisten nimikkeiden samoin kuin erilaisissa erityistehtävissä ja suurehkoissa henkilöstöryhmissä sovellettavien uusien nimikkeiden käyttöön ottaminen edellyttää henkilöstökeskuksen puoltavaa lausuntoa.

8.9

Henkilöstökoulutus

Tuloksellisuuden varmistamiseksi ja tulevaisuuden osaamistarpeiden ennakoimiseksi virastojen ja liikelaitosten tulee toiminnan suunnittelun yhteydessä kiinnittää huomiota henkilöstön suunnitelmalliseen kehittämiseen.

Henkilöstön kehittäminen on osa toiminnan kokonaissuunnittelua ja virastojen ja liikelaitosten tulee varautua tähän tulosbudjetissaan. Henki-

10.12.2007

---

löstön kehittäminen tulee perustua strategialähtöiseen ja ennakoivaan osaamistarpeiden arviointiin ja kartoittamiseen.

Keskeisiä tuloksellisuuteen vaikuttavia asioita ovat johtaminen ja esimiestyö. Tulosbudjetissa tulee varautua myös johtamisen ja esimiestyön kehittämiseen.

Strategioiden käytäntöön viemistä edistävien koulutus- ja valmennusohjelmien suunnittelussa ja toteuttamisessa tulee ensisijaisesti käyttää kaupungin omia voimavaroja. Virastojen omien asiantuntijoiden lisäksi tätä tarkoitusta varten ovat käytettävissä henkilöstökeskuksen kehittämispalveluiden asiantuntijat ja heidän laaja ulkopuolinen yhteistyöverkostonsa.

8.10

Oppisopimuskoulutus

Virastot ja liikelaitokset voivat talousarvionsa puitteissa järjestää oppisopimuskoulutusta. Oppisopimuskoulutus on varteenotettava muoto koulutettaessa uusia työntekijöitä työvoimapula-aloille sekä täydennettäessä henkilöstön ammatillista koulutusta. Kun virasto tai liikelaitos palkkaa omin varoin uuden oppisopimusoppilaan, tarvitaan täyttölupa.

Oppisopimuskoulutusta voidaan järjestää myös henkilöstökeskuksen määrärahoihin. Tästä oppisopimuskoulutuksesta tulee tehdä esitykset henkilöstökeskukselle ennen oppisopimusoppilaan ottamista. (Oppisopimusoppilaan palkkauksesta annetut ohjeet: kaupunginkanslianan henkilöstöosaston kirje 21.3.1997 ja henkilöstökeskuksen kirje työllistämisvaroin solmittavista oppisopimuksista 16.6.2006.)

8.11

Henkilöstön työhyvinvointi

Kaikissa virastoissa ja liikelaitoksissa jatketaan henkilöstön työhyvinvointia parantavia toimia. Tavoitteena on saada henkilöstön työ- ja toimintakyky säilymään hyvänä ja eläkkeelle lähtemisen ajankohta siirtymään nykyistä pidemmälle. Kaupungin keskitettyä työhyvinvointitoimintaa johdetaan henkilöstökeskuksesta. Toimintaa varten on asetettu ohjaus- ja seurantaryhmä. On tärkeää, että työhyvinvoinnin edistämistöimiin saadaan osallistumaan ja sitoutumaan kaikki työyhteisöt ja koko henkilöstö.

Työhyvinvointityöhön varattuja keskitettyjä määrärahoja käytetään ensisijaisesti sellaisiin työhyvinvointia tukeviin hankkeisiin, joiden vaikutusten arvioidaan ulottuvan koko kaupungin tai ainakin usean viraston tai liikelaitoksen henkilökuntaan. Virastojen ja liikelaitosten omat työhyvinvointihankkeet rahoitetaan ao. virastojen ja liikelaitosten määrärahoista.

10.12.2007

8.12

Viran perustaminen ja lakkauttaminen

Hallintosäännön 11 §:n mukaan ”kaupunginhallitus päättää virkojen perustamisesta ja lakkauttamisesta sekä siitä, milloin virkasuhteeseen voidaan ottaa ilman, että tehtävää varten on perustettu virkaa. Kaupunginvaltuusto päättää kuitenkin kaupunginjohtajan, apulaiskaupunginjohtajan sekä viraston tai liikelaitoksen päällikön viran perustamisesta ja lakkauttamisesta sekä siitä, milloin tällaiseen virkasuhteeseen voidaan ottaa ilman, että tehtävää varten on perustettu virkaa. Virkasuhteeseen ottava viranomainen päättää virkasuhteen muuttamisesta työ-sopimussuhteeksi.”

Viran muuttamista ja tehtävänimikkeitä koskevien periaatteiden (Kkansl/Heos 27.10.2003) mukaan uuden viran perustamisesityksen tekee lauta- tai johtokunta taikka viraston tai liikelaitoksen päällikkö. Samoin menetellään, jos työsuhteinen tehtävä halutaan muuttaa viraksi. Sama viranomainen, joka tekee viran perustamisesityksen, esittää viran lakkautettavaksi.

Talousarvion käsittelyn yhteydessä ei perusteta yksittäisiä virkoja. Talousarviossa on kuitenkin voitu hyväksyä hallintokunnalle vakanssilisäyksiä. Mikäli lisävakanssi edellyttää virkaa, viran perustamisesitys on tuotava kaupunginhallituksen käsittelyyn.

9

ERILLISOHJEET

9.1

Hankinnat

Hankintojen toteuttamisessa ja kehittämisessä virastojen ja liikelaitosten tulee huomioida johtajistossa käsitelty hankintastrategiatyöryhmän 31.3.2006 päivätty raportti ja siihen liittyvä kaupunginjohtajan toimeenpanopäätös 16.8.2006, 701 §.

Hankinnoissa lähtökohtana on kilpailuttaminen. Hankintamenettely on toteutettava syrjimättömästi ja tasapuolisesti. Kansalliset kynnyksarvot ylittävissä hankinnoissa noudatetaan hankintalainsäädäntöä ja kynnyksarvot alittavissa Helsingin kaupungin antamia määräyksiä, päätöksiä ja ohjeita.

Hankintatarjouksia pyydetäessä pyritään ottamaan huomioon myös pienten yritysten osallistumismahdollisuudet.

Arvoltaan vähäisenä hankintana pidetään tällä hetkellä arvonlisäveroineen enintään 7 500 euron suuruista hankintaa. Tämän rajan ylittävät hankinnat on kilpailutettava ja niistä tehtävät päätökset merkittävä pää-

10.12.2007

---

tösluettelon. Mikäli vähäisen hankinnan rajan ylittävää hankintaa ei kilpailuteta, on syy suoran neuvottelumenettelyn käyttöön merkittävä hankintapäätökseen.

Niissä hankinnoissa, joissa keskitetysti kilpailuttamalla voidaan käyttää hyväksi kaupungin koko ostovoimaa, hallintokunnan tulee erityisesti ottaa huomioon Khn päätökset yhteishankinnoista ja keskitetystä kilpailuttamisesta (Khs 8.1.1996, 46 §, Khs 3.2.1997, 237 §), sekä yhteishankinnoista tehdyt päätökset ja ohjeet. Yhteishankintasopimuksia tulee noudattaa ja niistä voidaan poiketa vain perustellusta syystä.

Keskitetysti kilpailutetuista hankinnoista yhteishankintayksikkö tekee puitesopimuksen, jonka perusteella hallintokunnat hankkivat tavarat ja palvelut. Puitesopimuksen sisällöstä riippuen tilaukset tehdään joko ennalta määritellyltä toimittajalta tai järjestämällä minikilpailutus (puitejärjestelyn sisäinen kilpailutus) tilauksesta toimittajien välillä.

Yhteishankintayksiköt konsultoivat omalla vastuualueellaan virastojen ja liikelaitosten tavara- ja palveluhankintojen tarjouskilpailussa. Yhteishankintayksiköt kilpailuttavat yhteishankintojen lisäksi myös erillishankintoja virastojen ja liikelaitoksien toimeksiannosta.

Hankintojen tekeminen on julkisen vallan käyttöä, eikä tällaista toimivaltaa voida delegoida muille kuin viranhaltijoille. Sääntötoimikunnan 26.3.2005 kirjeen nro 111 mukaan viranhaltija voi kuitenkin oikeuttaa alaisensa työsuhteessa olevan henkilön toteuttamaan hankintoja viranhaltijan vastuulla.

Hallintokuntien päättämät hankintavaltuusrajat tarkoittavat arvonlisäverollista arvoa.

Kunkin hankintavaltuuksia delegoineen toimielimen ja viranhaltijan tulee tarkistaa tekemänsä hankintavaltuuspäätökset ja tarvittaessa muuttaa ne vastaamaan edellä annettua ohjeistusta.

9.2

Tietotekniikka ja -liikenne

Virastojen ja liikelaitosten on pyydettävä talous- ja suunnittelukeskuksen tietotekniikkaosaston lausunto hankkeista ja ratkaisuksista, jotka poikkeavat kaupungin yhteisistä tietojärjestelmä- tai tietotekniikan infrastruktuuriratkaisuksista tai kaupungin teknologiasuosituksista.

Lisäksi virastojen on, liikelaitoksia lukuun ottamatta, pyydettävä lausunto tietotekniikka- ja palveluhankkeista, jotka kokonaiskustannuksiltaan ylittävät 50 000 euroa. Lausunto on pyydettävä myös hankkeista, jotka

10.12.2007

---

toteutuvat vaiheittain, jos niiden kokonaiskustannukset ylittävät em. euron rajan.

Talous- ja suunnittelukeskus ohjeistaa tarkemmin vuoden 2008 aikana kaupungin tietotekniikan hankehallinnassa ja koordinoinnissa käytettävät menettelyt.

Lausunnot pyydetään ennen mahdollisen tarjouskilpailun toteuttamista.

9.3

Konsulttipalveluiden hankinta

Konsulttipalveluiden hankinnassa on noudatettava Kvston hyväksymää hankintasääntöä.

9.4

Leasingrahoituksen käyttö

Kvsto hyväksyi leasingrahoituksen käytön periaatteet 15.6.1994 (asia 3) ja Khs antoi (20.6.1994, 999 §) ohjeet leasingrahoituksen käytöstä. Vuoden 2008 talousarviossa on määritelty kaupunginjohtajan oikeus leasingsovimusten tekemiseen enintään 100 milj. euron pääomavaroista. Nordea-Rahoitus Oy:n kanssa tehty sopimus yhteensä enintään 23,5 miljoonan euron arvoisista hankinnoista on voimassa 31.1.2009 saakka. Hankintakeskus koordinoi leasinghankintoja ja se on antanut menettelyistä tarkemmat ohjeet.

9.5

Irtaimiston hankinta-arvot

Vuonna 2008 irtaimistorekisteriin merkittävän irtaimiston hankinta-arvon alaraja on 1 500 euroa ilman arvonlisäveroa. Irtaimistorekisteriin voi merkitä aktivoitavan omaisuuden, vaikka se on myös käyttöomaisuuskirjanpidossa, jos hallintokunta niin haluaa.

9.6

Vakuutusrahastomaksut

Khs on päättänyt vakuutusrahaston sääntöjen 3 §:n määräysten perusteella talousarvion laatimista koskevien ohjeiden antamisen yhteydessä, että vuoden 2008 talousarviossa vakuutusrahastomaksun suuruus on yksi promille vakuuttamattoman poistonlaisen käyttöomaisuuden kirjanpitoarvosta. Vakuutusrahastomaksua maksetaan siitä ajankohdasta lukien, kun omaisuus merkitään taseeseen ao. käyttöomaisuustilille. Keskeneräisestä omaisuudesta ei vakuutusrahastomaksua makseta. Maa- ja vesiomaisuudesta, aineettomasta käyttöomaisuudesta ja

10.12.2007

---

yleisessä käytössä olevasta omaisuudesta (esim. liikenneväylät, puistot, leikkipaikat) ei veloiteta vakuutusrahastomaksua.

Liikelaitosten osalta vakuutusrahastomaksu on viimeksi kuluneiden viiden vuoden keskiarvo laitokselle maksetuista vakuutusrahastokorvauksista, kuitenkin vähintään yksi promille vakuuttamattoman poistonalaisen käyttöomaisuuden kirjanpitoarvosta.

Vakuutusrahaston maksusuudet tilitetään talous- ja suunnittelukeskuksen taloushallintopalveluun. Tilityksen on perustuttava laskelmaan, joka on laadittu käyttöomaisuustileittäin ja joka on tarvittaessa saatavissa hallintokunnalta.

Korvaukset rahastosta maksetaan kaupunginjohtajalle tehtävien erillisten esitysten perusteella. Rahastosta korvattavien vahinkojen alaraja on eräin poikkeuksin 17 000 euroa. Korvausta vakuutusrahastosta on haettava sen vuoden aikana, jona vahinko on tapahtunut, kuitenkin viimeistään vahinkotapahtumaa seuraavan vuoden loppuun mennessä

9.7 Käyttöomaisuus

Käyttöomaisuutta ovat esineet, erikseen luovutettavissa olevat oikeudet ja muut hyödykkeet, jotka on tarkoitettu tuottamaan tuloa tai ovat palvelutoiminnan käytössä useampana kuin yhtenä tilikautena. Käyttöomaisuushyödyke hankitaan investointiosan määrärahoilla. Jos käyttöomaisuushyödykkeen hankintameno alittaa 10 000 euroa (pienhankinta), voidaan hankintameno kirjata kokonaisuudessaan hankintatilikauden kuluksi. Hankinta tehdään tällöin käyttötalousosan määrärahoilla.

Jos kerralla hankitaan useampia alle 10 000 euron hyödykkeitä, jotka yhdessä muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden ja yhdessä ylittävät 10 000 euron rajan, on kysymyksessä käyttöomaisuushankinta. Em. käyttöomaisuus hankitaan investointiosan määrärahoilla, aktivoidaan taseeseen ja poistetaan suunnitelman mukaan.

Rakennusten korjausten osalta on harkittava erikseen, onko korjaus vuosikorjauksen vai perusparannuksen luonteista. Vuosikorjaukset rahoitetaan käyttötalousosan määrärahoilla, eivätkä ne ole poistonalaista käyttöomaisuutta. Peruskorjausmenot aktivoidaan sen hallintokunnan taseeseen, jonka taseessa peruskorjattava hyödyke on.

Aktivoitavan kaupungin oman työn arvo kirjataan taseeseen ”Valmistus omaan käyttöön” –tulostilin kautta.

Kvsto hyväksyi (18.9.1996) käyttöomaisuuden arvostusperiaatteet sekä poistosuunnitelman. Lauta- ja johtokunnat ovat vahvistaneet virastojen

10.12.2007

---

ja liikelaitosten tarkemmat poistosuunnitelmat näiden poistoaikojen rajoissa.

9.8

Virka- ja työtehtävien hoitamiseen liittyvä matkustaminen ja kuljettaminen

Kaupunginjohtaja on antanut 25.1.2007 (4024 §) virka- ja työtehtävien hoitamiseen liittyvät matkustamista ja kuljettamista koskevat ohjeet . Ohjeissa käsitellään mm. virkamatkoja, matka- ja taksikorttien sekä pysäköintimaksuvälineiden käyttöä.

9.9

Autojen hankinta

Kaupunginjohtajan päätös tarvitaan

- hankinta-arvoltaan yli 22 000 euron (sis. alv) hintaisten henkilöautojen
- erikoisautoiksi rekisteröitävien henkilöautojen sekä
- henkilö- ja pakettiautojen, jotka lisäävät kaupungin auto-kantaa (ei koske liikelaitosten pakettiautohankintoja), hankkimiseen.

Hallintokunnan tulee liittää autoesitykseensä aina HKR-Tekniikan korjaamon kuntoarvio ja tarkastusselostus korvattavasta autosta.

Samoin on meneteltävä hankittaessa henkilö- ja pakettiautoja leasing-sopimuksella (ks. ohjeet leasingrahoituksen käytöstä Khs 20.6.1994, 999 § ja noudattamisohjeiden sivu 22 leasingrahoituksen käytöstä).

Autojen, kuten myös muun poistonalaisen irtaimen omaisuuden hankintaa varten varatut määrärahat sisältyvät liikelaitoksia lukuun ottamatta investointiosan lukuun 8 09, Irtaimen omaisuuden perushankinta.

9.10

Luottokorttien käyttö

Kaupunkia tai jotakin sen virastoa tai liikelaitosta sitovien luottokorttien hankintaan on saatava rahoitusjohtajan lupa (Rj 15.2.2005, 29 §).

Huoltoasemilla kaupunkia sitovaa luottokorttia käytettäessä on muista ostoista kuin poltto- ja voiteluaineista oltava eritelty kuitti.

9.11

Luottotappiot

Luottotappioita ei käsitellä myynnin oikaisuerinä, vaan ne kirjataan muihin toimintakuluihin. Rahoitustoimintaan liittyvät luottotappiot käsitellään muina rahoituskuluina.

10.12.2007

9.12

Matka-, matkatavara- ja matkavastuuvakuutus

Kaupunki on vakuuttanut kaupungin luottamustoimissa ja kaupungin palveluksessa olevat henkilöt virkamatkan ajalta.

9.13

Jäsenyydet

Jäsenmaksuliitteessä (vuoden 2008 talousarvion liite 2) on hallintokunnittain lueteltu kaikki ne järjestöt, joihin kaupunki on hallintokuntien esityksestä Khn päätöksellä liittynyt. Hallintokunnat maksavat näiden järjestöjen jäsenmaksut talousarviomäärärahoillaan. Jäsenmaksut kirjataan menolajille ”Muut menot”.

Viraston tai liikelaitoksen esityksestä kaupunginhallitus päättää kaupungin liittymisestä järjestöihin ja kaupunginjohtaja määrää kaupungin edustajan yhdistysten vuosikokouksiin. Järjestöistä eroamisesta voi päättää viraston tai liikelaitoksen päällikkö. Päätöksestä on toimitettava ilmoitus ao. järjestölle ja päätösluettelonote talous- ja suunnittelukeskukselle.

Kaupunginhallitus käsitellessään 15.10.2007 vuoden 2008 talousarvioehdotusta päätti seuraavan tekstilisäyksen: Käydään läpi jäsenyydet eri yhteisöissä ja arvioidaan mihin yhteisöihin kaupungin kannattaa osallistua.

Virastojen ja liikelaitosten on toimitettava jokaisesta talousarvion jäsenmaksuliitteessä mainitusta järjestöstä seuraavat tiedot:

- Khn liittymispäätös
- jäsenmaksun suuruus
- jäsenyyden tarkoituksenmukaisuus viraston tai liikelaitoksen kannalta
- jäsenyyksistä koituvat edut verrattuna niistä aiheutuviin kustannuksiin.

Virastojen ja liikelaitosten on lähetettävä em. selvitys järjestöittäin 29.2.2008 mennessä talous- ja suunnittelukeskukselle.

9.14

Sponsorirahan käytöstä

Hallintokunnat voivat etsiä omalle työlleen ulkopuolisten sponsorien tukea. Yhteistyökumppaneita voivat olla esim. yritykset ja yhteisöt. Sponsoriyhteistyö on sisällöltään monimuotoista ja laaja-alaista. Se on sopimuksellista, molemminpuolista ja vastikkeellista. Sponsorointiyhteistyön kumppaniksi hankittavien ja hyväksyttävien organisaatioiden tulee toimintansa sisällön ja laadun suhteen täyttää eettiset säännöt ja viras-

10.12.2007

---

ton sponsorintyhteistyölle määriteltyjen sponsorointisääntöjen perusehdot. Vastuu sponsoroinnin hankinnasta ja sponsorirahan käytöstä on aina virastolla ja sen päälliköllä.

Sponsorirahan käytöstä ja käsittelystä kirjanpidossa kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosasto on antanut 17.11.1999 ohjeet hallintokunnille.

9.15

EU-hankkeet ja muut ulkopuolisista rahoituslähteistä rahoitettavat hankkeet

EU-hankkeista ja muista ulkopuolisista rahoituslähteistä rahoitettavista hankkeista aiheutuvat menot ja tulot käsitellään kirjanpidossa bruttona.

Saadut rahoitusosuudet kirjataan tulotilille Tuet ja avustukset. Tälle tulotilille avataan tarvittaessa seuraavat alakohdat:

- Muut tuet ja avustukset valtiolta (tähän kirjataan valtion välittämät EU-tuet ja avustukset sekä valtiolta hankkeelle saatu muu tuki)
- EU-tuki kunnan kehittämisprojektiin (tähän kirjataan vain kaupungin suoraan EU:lta saamat tuet ja avustukset)
- Muut tuet ja avustukset muilta (tähän kirjataan projektin/hankkeen saamat tuet ja avustukset muilta ulkopuolisilta rahoittajilta)

Mikäli hanke tuottaa toiminnastaan varsinaista tuloa on se kirjattava asianomaiselle tulotilille.

Kaikki hankkeen menot, tulot ja rahoitusosuudet on voitava todeta kirjanpidosta yksilöidysti joko saman hankenumeron tai kustannuspaikan alta.

Mikäli talousarviossa olevan hankkeen menojen perusteena on ollut EU-rahoituksen saaminen, eikä hankkeeseen saadakaan EU:lta tukea, ei menoja myöskään saa syntyä.

Kaikkien kehittämishankkeiden ja projektien on arvioitava työn tuloksia vuotta ennen niiden päättymisajankohtaa, jotta voidaan pohtia, mikä osa kehittämistyöstä olisi järkevää siirtää kaupungin omaan toimintaan ja mikä osa voi jatkua muuna toimintana.

10.12.2007

9.16

Opinnäytetutkimusten käyttö

Khs on antanut 16.12.1996 (1822 §) ohjeet opinnäytetutkimusten käytössä.

9.17

Avustusten myöntäminen

Avustusmäärärahat on tarkoitettu yhteisöjen vuoden 2008 toiminnan tukemiseen. Näin ollen avustusmäärärahoja ei voi käyttää muiden hallintokuntien järjestämien projektien rahoittamiseen tai muun toiminnan tukemiseen.

Avustuksia myönnettäessä on otettava huomioon avustusten yleisohjeiden (Khs 21.1.2002, 93 §) lisäksi vuoden 2008 talousarvion ponsi 3 (ks. sivu 9).

Vuoden 2008 avustusten jakamisesta, maksattamisesta ja vuoden 2009 avustusten hakumenettelystä Khs antaa erikseen ohjeet.

9.18

Ympäristölaskenta ja ympäristöraportointi

Ympäristökeskus laatii Helsingin kaupungin ympäristöraportin vuodelta 2008 hallintokuntien ympäristöä koskevien selvitysten ja ympäristöraporttien perusteella. Vastuu tiedon tuottamisesta kuuluu kaikille hallintokunnille. Ympäristökeskus antaa tarkemmat ohjeet tiedon tuottamisesta ympäristöraporttia varten.

Liikelaitokset laativat omasta toiminnastaan ympäristö- tai yhteiskuntavastuun raportin.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 12.6.2002 kestävän kehityksen toimintaohjelman ja 30.3.2005 kaupungin uuden ympäristöpolitiikan. Kaupunginhallitus päätti hyväksyä Helsingin ekologisen kestävyuden ohjelmaan sisältyvät tavoitteet ja toimenpiteet ohjeellisina noudatettavaksi sekä kaupungin virastojen ja liikelaitosten toiminnan suunnittelussa huomioon otettavaksi vuosina 2005–2008.

Virastojen ja liikelaitosten tulee seurata vuodelle 2008 asettamiensa ympäristöä koskevien toiminnallisten tavoitteiden toteutumista sekä eritellä ympäristökustannukset muista kustannuksista. Lisäksi virastojen ja liikelaitosten tulee seurata Helsingin ekologisen kestävyuden ohjelman toteutumista ympäristökeskuksen ohjeiden mukaisesti sekä edel-

10.12.2007

---

leen kehittää omalla hallinnonalallaan kestäväen kehityksen indikaattoreita ja ympäristöasioiden seuranta.

Virastojen ja liikelaitosten on raportoitava em. asioista toimintakertomuksissaan sekä ympäristökeskukselle ympäristöraportin laatimisesta annettavien ohjeiden mukaisesti.

Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto on antanut yleisohjeen "Ympäristöasioiden kirjaamisesta ja esittämisestä kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksessä." Samoin tulevassa yleisohjeessa "Kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta" on kohta Ympäristöasiat.

9.19

Edustusmenot

Kaupunginjohtaja on antanut (15.11.2004, 2129 §) ohjeet kaupungin edustamisesta ja vieraanvaraisuuden osoittamisesta.

Edustusmenot ovat vieraanvaraisuudesta tai huomaavaisuudesta aiheutuneita menoja, joilla pyritään uusien toimintasuhteiden luomiseen, entisten säilyttämiseen tai parantamiseen tai muutoin toiminnan edistämiseen. Edustamisen tulee selkeästi liittyä viraston tai liikelaitoksen toimialaan ja tehtäviin. Edustusmenot kohdistuvat sidosryhmiin, luottamushenkilöihin, asiakkaisiin ja muihin ulkopuolisiin tahoihin, mutta ei omaan henkilökuntaan.

Edustusmenot kirjataan tulo-/menolajiluokituksesta poiketen tuloslaskelman muiden toimintakulujen ryhmään tätä varten avatulle omalle tililleen.

Vieraanvaraisuuden vastaanottamisesta annetaan erikseen ohjeet.

9.20

Laadun kehittäminen

Laadun kehittämisessä painottuu seuraavina vuosina tuotantoprosessien parantaminen sekä johtamisen ja toiminnan kokonaisvaltainen kehittäminen itsearviointin ja keskijohdon koulutuksen avulla.

Helsingin kaupunki on ollut vuoden 2005 alusta Suomen Laatu yhdistys ry:n päättävä jäsen, joten virastojen ja liikelaitosten käytössä ovat Laatu keskuksen kaikki jäsenedut. Myös Helsinki – elinvoimainen pääkaupunki (HEP) hankkeen julkaisut auttavat virastoja ja liikelaitoksia toimintansa jatkuvassa kehittämisessä.

Kaupunginjohtajan laatupalkintokilpailussa käytetty arviointimalli (EFQM) on hyvä väline viraston tai liikelaitoksen toiminnan kokonaisvaltaiseen arvioimiseen ja parantamiseen. Mallin avulla tunnistetaan ja tuetaan johdon toimintaa strategiatyössä, asiakaspalveluprosesseissa,

10.12.2007

---

kumppanuusverkostoissa sekä henkilöstö-, taloushallinto- ja muiden tukitoimintojen osa-alueilla.

Vuosina 2007–2009 jokaisen toimintayksikön tulee tehdä johtamisen ja suorituskyvyn itsearviointi (Kj 28.3.2007, 4151 §). Henkilöstökeskuksen kehittämispalvelut yksikön henkilöstö ja valmennustilaisuudet tukevat virastojen ja liikelaitosten johtamisen ja suorituskyvyn itsearviointien suorittamista. Seuraava kaupunginjohtajan laatupalkintokilpailu järjestetään vuonna 2010.

Kehittämistoiminnassa noudatetaan Kj:n johtajistokäsittelyssä (22.5.2002, 47 §) hyväksymiä kehittämistoiminnan ohjeita.

9.21

Kilpailun käytön periaatteet

Kilpailuttamisen osalta noudatetaan Khn 16.12.1996 (1826 §) hyväksymiä kilpailun käytön periaatteita.

9.22

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta turvaavat asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja talousarvion toteutumista. Ne edistävät kaupungin hallinnon tuloksellisuutta puuttumalla toimintaa ja tavoitteita uhkaaviin tekijöihin ennakoivasti. Riskienhallinta ja sisäinen valvonta ovat osa johtamista.

Riskienhallintaa kaupungilla ohjaavat riskienhallinnan yleisohje (Heli-intra: Khs 15.4.2002, 548 §, ohje) ja riskienhallinnan toimintaohje (Heli-intra: Kj 26.6.2002, 57 §, ohje). Kaupunginhallitus hyväksyi lokakuussa 2007 sisäisen valvonnan yleisohjeen (Heli-intra: Khs 15.10.2007, 1305 §, ohje). Lisäksi riskienhallinnasta ja sisäisestä valvonnasta on voimassa, mitä kaupungin johtosäännöissä ja taloussäännössä niistä on päätetty.

Kaupungin riskienhallinnan yleisohjeen mukaan vastuu riskienhallinnan järjestämisestä virastoissa ja liikelaitoksissa kuuluu virastopäällikölle. Samoin sisäisen valvonnan järjestämisvastuu kuuluu virastopäälliköille. Virastoilla ja liikelaitoksilla tulee olla tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet sekä riskien varalle että korjaaviin toimintoihin riskien toteutessa.

Virastot ja liikelaitokset toteuttavat riskienhallintaa omien riskienhallintasuunnitelmiansa mukaisesti. Riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan onnistumista seurataan osana toiminnan tuloksellisuuden seuranta.

10.12.2007

Poikkeamat tavoitteiden saavuttamisessa ja poikkeamien syyt tulee selvittää ja ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin. Riskienhallintasuunnitelmat tulee päivittää säännöllisesti.

Kaupunginjohtaja päätti johtajistokäsittelyssä (10.10.2007, 76 §) nimitää riskienhallinnan koordinaatioryhmän. Koordinaatioryhmä ohjaa ja valvoo virastojen ja liikelaitosten riskienhallintaa. Ryhmä edistää toimintatapoja, joilla riskienhallinta kytketään selkeästi osaksi strategia- ja talousarvioprosessia, raportointia ja seurantaa sekä virastotasolla että kaupunkitasolla. Ryhmä toimii foorumina, jossa keskustellaan poikkihallinnollisesti ja yli organisaatorajojen vaikuttavista uhkatekijöistä, riskeistä ja toimenpiteistä. Ryhmä kokoaa kokonaisnäkemyksiä kaupunkitasolla merkittävistä riskeistä. Koordinaatioryhmä järjestää riskienhallinnan koulutusta ja laatii ohjeistusta yhdenmukaistamaan riskienhallintaa koko organisaatiossa.

9.23

Innovaatorahaston käyttö

Helsingin kaupungin innovaatorahasto perustettiin Kvston päätöksellä 19.6.2002. Rahaston sääntöjen mukaan sen tarkoituksena on Helsingin osaamisperustan vahvistaminen yhteistyössä korkeakoulujen ja elinkeinoelämän kanssa. Varoja käytetään rahaston tarkoituksen mukaisen joko kaupungin toimesta tai yhteistyössä muiden osapuolien kanssa toteutettavien tulevaisuuden elinkeinoperustaa luovien investointihankkeiden ja projektien rahoitukseen.

Rahaston peruspääomaksi siirrettiin vuoden 2001 tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä 16 818 792,65 euroa. Innovaatorahasto toimii itsenäisenä taseyksikkönä, jolloin rahastoa eivät koske budjettivuoden rajoitukset. Rahastosta voidaan sitoa varoja useammalle vuodelle.

Hallintokunnat voivat tehdä ehdotuksia uusista vuonna 2008 alkavista hankkeista kaupunginhallitukselle 30.3.2008 mennessä. Ehdotusten tulee toteuttaa em. rahaston tarkoitusta. Ehdotuksiin tulee liittää lyhyet perustelut, selvitys toteutusvalmiudesta sekä määrärahatarve vuonna 2008 (ja jatkovuosina jos tarpeen).

Tarvittaessa innovaatiohankkeiden, joiden hankesuunnitelma valmistuu vasta em. ajankohdan jälkeen, rahoitusesitykset käsitellään erikseen Khssa.

Jo käynnissä olevien innovaatorahastohankkeiden jatkorahoitushakemukset kustannusarvioineen vuodelle 2009 on lähetettävä kaupunginhallitukselle 31.10.2008 mennessä.

10.12.2007

9.24

Pääkaupunkiseudun yhteistyöhankkeet

Pääkaupunkiseudun kaupunginvaltuustot (Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen) hyväksyivät 22.5.2006 yhteisiä linjauksia toteuttavan yhteistyösopimuksen. Yhteistyösopimuksen hankkeiden ja toteuttamiseen tähtäävien toimenpiteiden valmistelu tehdään pääkaupunkiseudun neuvottelukunnan ohjauksessa ja koordinoimana. Valmistelua johtaa pääkaupunkiseudun kaupunginjohtajien kokous ja valmistelusta huolehtivat apulaiskaupunginjohtajien ja toimialajohtajien ryhmät tai kaupunginjohtajien kokouksen nimeämät työryhmät. Yhteistyösopimuksen mukaisten yhteistyöhankkeiden jatkovalmistelua varten kesäkuussa 2006 asetettujen 14 työryhmän työskentely on edennyt toimeksiannon mukaisesti.

Kaupunginvaltuuston 19.6.2007 hyväksymien kunta- ja palvelurakennuudistuksesta annetun lain 7§:n ja 10§:n mukaisten seudun yhteistyötä linjaavien suunnitelmien mukaisesti toimenpiteiden toteuttamista jatketaan vuonna 2008 toiminnan ja talouden suunnittelun ja muun päätöksenteon valmistelun yhteydessä.

Yhteistyösopimuksen mukaisesti sopijakaupungit arvioivat vuoden 2008 aikana seudun yhteistyön toimivuutta ja tuloksia sekä tekevät tarvittavat päätökset jatkotoimenpiteistä.

10

RAKENTAMINEN JA TOIMITILAT

10.1

Rakennuttamisjärjestelyt

Yksityisten rakennuttajapalvelujen käytöstä on voimassa Khn päätös 12.1.1998 (49 §).

Talonrakennuksen investointimäärärahat on osoitettu kiinteistölautakunnalle lukuun ottamatta pelastuslaitoksen hankkeita, joiden määrärahat on osoitettu pelastuslautakunnalle. Järjestely johtuu tilakeskuksen perustamisesta.

10.2

Hankkeiden ohjaus

Voimassa ovat Khn 20.12.2004 hyväksymät **Tilahankkeiden käsitteilyohjeet 2004.**

Ohjeet määrittelevät erilaisten tilahankkeiden suunnitteluvaiheet, niiden pääsisällön, suunnitelmien käsittelytavan ja vastuusuhteet Helsingin kaupungin organisaatiossa.

10.12.2007

Ohjeet koskevat kaikkia kaupungin investointi- ja vuokratilahankkeita (uudisrakennus-, laajennus-, muutos-, korjaus- ja perusparannushankkeet sekä vuokratilat). Ohjeet koskevat myös kaupungin yhtiöiden muita kuin asuntohankkeita sekä niitä ulkopuolisia kumppanuus-, leasing- tms. hankkeita, joissa kaupunki on mukana.

Ohjeissa on täsmennetty uuden työnjaon mukaisesti eri osapuolten tehtävät hankeprosessissa. Samalla on tarkennettu hankeprosessin keskeisten osien, tarveselvityksen ja hankesuunnitelman, sisältöä ja vastuunjakoa.

Khs on lisäksi 11.6.2001 (863 §) kehottanut kaikkia hallintokuntia ja erityisesti kaikkia rakennuttavia yksiköitä ryhtymään toimenpiteisiin talonrakennushankkeiden kustannusohjauksen tehostamiseksi asiaa selvittäneen työryhmän ehdotusten pohjalta. (Talonrakennushankkeiden kustannusohjauksen tehostaminen, työryhmän loppuraportti 5.4.2001).

10.3

Hankkeiden rahoitus

Rakennushanke tulee suunnitella ja ohjelmoida niin, että se voidaan toteuttaa talousarvion mukaisessa aikataulussa ja talousarvioon merkityn määrärahan puitteissa.

Niiden hankkeiden kohdalla, joita ei voida rahoittaa käytettävissä olevilla määrärahoilla, on ennen urakkasopimusten tekoa päätettävä rahoituksen sitomisesta talousarviovuotta seuraaville vuosille. Päätöksen tekee kaupunginvaltuusto tilaajahallintokunnan esityksestä. Esitys tehdään luontevimmin hankesuunnitelmaesityksen yhteydessä.

Liikelaitokset rahoittavat talousarvionsa perusteluissa esitetyt investoinnit talousarvioon sisältyvän laitoksen rahoituslaskelman mukaisesti.

Rakennuspalveluita hankittaessa ja urakkasopimuksia tehtäessä on otettava huomioon Kvston 23.10.2002 hyväksymä kaupungin hankintäsääntö, joka sisältää myös rakennusurakoita koskevat ohjeet.

10.4

Katu- ja liikennehankkeet

Katu- ja liikennehankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa on, siltä osin kun on kysymyksessä selvät itsenäiset kokonaisuudet, noudatettava soveltuvin osin tilahankkeiden käsittelyohjeita.

10.12.2007

10.5

Maankäytön ja asumisen toteutusohjelma 2008–2017 (MA-ohjelma)

Virastojen ja liikelaitosten on vuoden 2008 toimintasuunnitelmia tarkistaessaan ja määrärahojen käyttöä suunnitellessaan otettava huomioon MA – ohjelmaluonnoksessa kohdennetun asuntotuotannon osalta edellytetyt toimenpiteet. Erityisesti tämä koskee käynnistettävien uusien asuntoalueiden esirakentamista, likaantuneiden maiden puhdistamista ja perusinfran rakentamista. MA-ohjelma on tarkoitus saattaa Kvston käsittelyyn alkuvuodesta 2008.

10.6

Toimitilat

Khs päätti 9.4.1996 (530 §), että maan ja huonetilojen vuokrauksessa siirrytään käyvän vuokran perintään ja erilliseen avustusjärjestelmään.

Uudet kaupungin palvelutilat vuokrataan hallintokunnille kustannusperusteisesti määräytyvään vuokratasoon. Kaupungin omistamista likvideistä tiloista (toimistot, varastot, tuotantotilat) peritään markkinavuokra. Kaupungin ulkopuolisille vuokralaisille vuokratuista tiloista peritään aina markkinavuokra.

Tilakeskuksen ja hallintokuntien välisten vuokrasopimusten pituus määräytyy tarvittavien tilojen erityisluonteen mukaisesti. Mitä erityislaaduisemmasta kiinteistöstä on kyse, sitä pidempää sitoumusta käyttäjältä edellytetään. Uusien erikoistilojen (esimerkiksi koulut ja päiväkodit) vuokra-aika on pääsääntöisesti 20 vuotta. Likvideistä, markkinakelpoista tiloista tehdään tyypillisimmin toistaiseksi voimassa olevia vuokrasopimuksia.

Hallintokunnat eivät ole velvollisia vuokraamaan tiloja yksinomaan tilakeskukselta, vaan käytössä on ns. vapaan sopimisen periaate, ja tilakeskus on vain yksi mahdollinen vuokranantajataho. Hallintokunta voi kulloinkin voimassa olevien tilahankkeiden käsittelyohjeiden puitteissa sitoutua vuokrasopimukseen myös ulkopuolisten kiinteistönomistajien kanssa.

Kaupunkikonsernin kokonaisetua varmistettaessa tilaratkaisuja ei voida kuitenkaan tarkastella vain yksittäisen hallintokunnan kannalta, vaan toimitiloja koskevissa ratkaisuesityksissä vaihtoehtojen seuraukset tulee arvioida koko kaupunkikonsernin näkökulmasta. Tämän johdosta tuleekin lähtökohtana olla, että tilakeskus on asiantuntijana tai välivuokraajana kaikissa merkittävämmissä tilahankkeissa (laajuus yli 300 m² tai vuokra-aika yli 5 vuotta), vaikka ratkaisuesityksessä tilat päädyttiin vuokraamaan ulkopuoliselta tilantarjoajalta.

10.12.2007

Mikäli tilakeskukselta löytyy hallintokunnan tarpeisiin soveltuva tila, jonka käyttö on kaupungin kokonaisedun näkökulmasta järkevää, on tilakeskuksen vuokrattava se hallintokunnalle muita toimivia vaihtoehtoja vastaavaan hintaan.

Myös vapautuvien tilojen luovutuksen yksityiskohdista tulee neuvotella tilakeskuksen kanssa.

Kaupungin reuna-alueilla hallintokuntien tulee ottaa toimitilahankkeissa huomioon mahdollisuudet tilojen yhteiskäyttöön ja muihin järjestelyihin naapurikaupunkien kanssa.

10.7 Lähiörahaston käyttö

Lähiörahaston tarkoituksena on Helsingin lähiöiden arvostuksen nostaminen parantamalla lähiöiden viihtyvyyttä ja toiminnallisuutta sekä ikääntyvien kaupunkilaisten palvelumahdollisuuksia.

Rahaston varoja käytetään rahaston tarkoituksen mukaisten joko kaupungin toimesta tai yhteistyössä muiden osapuolien kanssa toteutettavien kaupunginvaltuuston tai kaupunginhallituksen erikseen päättämien investointihankkeiden ja projektien rahoitukseen.

Vuoden 2008 talousarviossa on 10 milj. euron varaus lähiörahastohankkeita varten. Khs myöntää määrärahoja hallintokuntien yksittäisiin hankkeisiin tästä määrärahasta.

Hallintokunnat voivat tehdä ehdotuksia uusista hankkeista tai jo käynnissä olevien lähiörahastohankkeiden jatkorahoituksesta talous- ja suunnittelukeskukselle 30.3 2008 mennessä.

Ehdotusten tulee toteuttaa em. rahaston tarkoitusta. Ehdotuksiin tulee liittää lyhyet perustelut, selvitys toteutusvalmiudesta sekä määräraha-tarve vuonna 2008 (ja jatkovuosina jos tarpeen).

11 KIRJANPITO JA TALOUSARVION TOTEUTUMISEN SEURANTA

11.1 Kirjanpitokäytäntö

Kunnan lakisääteinen kirjanpito jakaantuu ulkoiseen kirjanpitoon ja talousarvion toteutumisen seurantaan. Ulkoisesta kirjanpidosta on saatava koko kaupungin tuloslaskelma, tase liitetietoineen sekä rahoituslaskelma. Lisäksi ulkoisen kirjanpidon on pystyttävä tuottamaan kaupungin konsernitilinpäätöksen vaatimat tiedot. Ulkoisessa kirjanpidossa on

10.12.2007

---

eliminoitava kaupungin sisäiset tilitapahtumat sekä konsernitilinpäätöksessä konserniyhteisöjen väliset tilitapahtumat.

Talousarvion toteutumisen seurannan on lakisääteisesti tapahduttava vähintään valtuuston vahvistamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden laajuudessa. Keskuskirjanpidossa talousarvion toteutumista seurataan talousarviossa esitetyllä tasolla, joka on valtuuston vahvistamia tavoitteita tarkempi taso. Talousarvion seuranta sisältää toisin kuin ulkoinen kirjanpito kaupungin sisäisiä tilitapahtumia.

11.2

Raportointi keskuskirjanpitoon

Itsenäisen taloushallintoyksikön (liikelaitokset ja rakennusvirasto) on raportoitava keskuskirjanpitoon siten, että sekä ulkoisen kirjanpidon että talousarvion toteutumisen seurannan vaatimukset täyttyvät. Tämä tarkoittaa sitä, että kaupungin sisäiset erät ja Helsinki-konsernin sisäiset erät on pystyttävä erottamaan raportoinnissa.

Talousarvion toteutumisen seuranta sisältää myös toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen. Toiminnallisten tavoitteiden toteumia seurataan talousarviossa esitetyllä tarkkuudella.

Itsenäiset taloushallintoyksiköt lähettävät keskuskirjanpitoon tiedon talousarvioon tehdyistä määrärahoja, tuloarvioita tai toiminnallisia tavoitteita koskevista muutoksista.

Talous- ja suunnittelukeskus antaa tarkemmat ohjeet raportoinnista keskuskirjanpitoon.

11.3

Talousarvion toteutumisennuste

Talousarvion toteutumisennuste laaditaan vuonna 2008 neljännesvuosittain. Taloushallintopalvelun Business Planning (BP) –järjestelmän käyttäjät tallentavat ennusteen tähän järjestelmään, josta tiedot siirretään talous- ja suunnittelukeskuksen taloussuunnitteluosaston järjestelmään. Muut virastot ja liikelaitokset tallentavat ennusteet taloussuunnitteluosaston BP-järjestelmään.

Talousarvion toteutumisennusteessa ennustetaan myös kaikkien talousarviossa esitettyjen toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen talousarviossa esitetyllä tarkkuudella. Toiminnallisten tavoitteiden ennustetiedot kerätään erikseen lähetettävällä excel –taulukolla.

10.12.2007

Toteutumisennusteen yhteydessä virastojen ja liikelaitosten tulee raportoida myös talousarvion toteutumiseen vaikuttavat merkittävät poikkeamat toimintaympäristössä ja riskeissä.

Liikelaitokset antavat ennusteen tuloslaskelman ja rahoituslaskelman sekä toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta.

Talous- ja suunnittelukeskus antaa tarkemmat ohjeet toteutumisennusteen laatimisesta.

Virastojen ja liikelaitosten on saatettava talousarvion toteutumisennuste myös lauta- tai johtokuntansa tietoon. Lautaj- ja johtokuntien on lähetettävä asiasta pöytäkirjanote, josta käy ilmi, mihin toimenpiteisiin se on päättänyt ennusteen johdosta ryhtyä.

Talousarvion investointeja koskevat toteutumisennusteet tulee tehdä riittävällä tarkkuudella hankkeittain, jolloin lautakunnat voivat tehdä mahdollisesti tarvittavat käyttösuunnitelman muutokset hyvissä ajoin ennen vuoden loppua. Näin määrärahat voidaan käyttää joustavasti niihin hankkeisiin, jotka ovat käynnissä tai lähtemässä liikkeelle.

11.4

Maksuvalmiusennuste Virastojen ja liikelaitosten on annettava omalta osaltaan talous- ja suunnittelukeskuksen varainhallinnalle maksuvalmiusennusteet ja kas-sabudjetit talous- ja suunnittelukeskuksen antamien ohjeiden mukaisesti. Ennusteiden lähettämisvelvollisuus ei koske pienempiä hallintokuntia. Hallintokuntien on seurattava maksuvalmiusennusteiden toteutumista ja selvitettävä syyt ennustepoikkeamiin.

**KHSSA 15.10.2007 TEHDYT MUUTOKSET VUODEN 2008
TALOUSARVIOEHDOTUKSEEN SEKÄ VUOSIEN 2009-2010
TALOUSSUUNNITELMAEHDOTUKSEEN**

1 Määrärahamuutokset:

		TAE 2008		Muutos	Kohdan loppu- summa
		1 000 €		1 000 €	1 000 €
Menot					
Käyttötalousosa					
1	Kaupunginjohtajan toimiala				
1 04	Kaupunginhallitus				
1 04 02	Käyttövarat, Khn käytettäväksi	5 357	+	300	5 657
	Julkisen liikenteen turvallisuuden ja siis- teyden lisäämiseen				
2	Rakennus- ja ympäristötoimi				
2 37	Ympäristölautakunta	10 662	+	100	10 762
	Palkat		+	65	
	Henkilösivumenot		+	35	
	Asunnontarkastuksen jonojen purkuun				
3	Sosiaali- ja terveystoimi				
3 11	Sosiaalitoimi				
3 11 01	Sosiaalivirasto	969 484	+	6 100	975 584
	Palkat		+	3 085	
	Henkilösivukulut		+	1 172	
	Palvelujen ostot		+	775	
	Aineet, tarvikkeet ja tavarat		+	180	
	Vuokrat		+	888	
	Lisäyksestä on tarkoitettu 4,5 milj. euroa päivähoitoon, 1,3 milj. euroa perheneuvo- loihin ja 0,3 milj. euroa lapsiperheiden ko- tipalveluihin (10 paikan täyttämiseen)				

		TAE 2008	Muutos	Kohdan loppu- summa	
		1 000 €	1 000 €	1 000 €	
3 21	Terveyskeskus				
3 21 01	Terveyskeskustoiminta	576 256	+	2 400	578 656
	Palkat		+	599	
	Henkilösivukulut		+	291	
	Palvelujen ostot		+	1 510	
	Lisäyksestä on tarkoitettu 1,4 milj. euroa Marian päivystykseen, 0,5 milj. euroa psykiatrisen osaamisen vahvistamiseen terveysasemilla ja 0,5 milj. euroa hammashoitojonojen purkuun ostopalveluina				
3 22	Käyttövarat, Khn käytettäväksi		+	5 000	5 000
	Palvelujen ostot		+	4 000	
	Muut menot		+	1 000	
	Rakennemuutoksen toteuttamiseen 1,0 milj. euroa				
	Ympäri vuorokautisen hoivan rakennetta muutetaan vanhuspalveluohjelman edellyttämällä tavalla. Vuonna 2008 lisätään 50 palveluasumispaikkaa sosiaaliviraston alaisuuteen ja sen seurauksena vähennetään 50 pitkäaikaispaikkaa terveysviraston alaisuudesta ja vastaavasti toimitaan vuonna 2009.				
	Ostopalveluihin 4,0 milj. euroa				
4	Sivistys- ja henkilöstötoimi				
4 02	Opetusvirasto				
4 02 02	Kaupungin tuottamat opetus- ja koulutus-	451 080	+	720	451 800
	palvelut				
	Palkat		+	97	
	Henkilösivukulut		+	53	
	Palvelujen ostot		+	270	
	Muut menot		+	300	

		TAE 2008		Muutos	Kohdan loppu- summa
		1 000 €		1 000 €	1 000 €
	Lisäyksestä on tarkoitettu 0,3 milj. euroa positiiviseen diskriminaatioon, 0,15 milj. euroa toisen asteen koulutuksen opinto-ohjaajiin/kuraattoreihin/psykologeihin (5 vakanssia ½ vuotta) ja 0,27 milj. euroa koululaisryhmien matkoihin (HKL)				
4 02 11	Korvaukset ja avustukset muiden tuottamiin palveluihin Palvelujen ostot	10 204	+	30	10 234
	Koululaisryhmien matkoihin (HKL)			30	
4 11	Suomenkielinen työväenopisto Avustukset	12 513	+	35	12 548
	Helsingin seudun kesäyliopistosäätiö			35	
4 15	Kaupunginkirjasto Aineet, tarvikkeet ja tavarat	31 877	+	144	32 021
	Kirjahankintoihin			144	
4 31	Nuorisotoimi Avustukset Muut menot	24 867	+	200	25 067
	Järjestöjen palkkaus- ja projektiavustuksiin, nuorisotilojen aukiolotunteihin, monikulttuuriseen työhön			100	
				100	
4 41	Liikuntatoimi				
4 41 01	Liikuntavirasto Avustukset	63 575	+	300	63 875
	Liikunnan järjestötoiminnan tukeminen			300	

		TAE 2008	Muutos	Kohdan loppu- summa
		1 000 €	1 000 €	1 000 €
4 52	Henkilöstökeskus			
4 52 08	Henkilöstömääräraha, Khn käytettäväksi vuosittain taloussuunnitelmakauden aikana		+ 5 000	5 000
	Kohteina ovat rekrytointi, henkilöstömitoituksen tarkistukset, kannustinjärjestelyiden kehittäminen ja uusien toimintatapojen kehittäminen eri hallintokunnissa			
	Käyttötalousosa, lisäykset		20 329	
	Investointiosa			
8 03	Kadut, liikenneväylät ja radat			
8 03 09	Perusparantaminen ja liikennejärjestelyt Kevyen liikenteen väylät	23 530 2 100	+ 1 000 + 1 000	24 530 3 100
	Alikulut rahoitetaan muilta talousarviokohdilta			
	Investointiosa, lisäykset		1 000	
	Lisäykset yhteensä		21 329	

2 Tekstimuutokset

sivu 26, kolmannen kokonaisen kappaleen jälkeen uusi kappale

Keskustakirjastosta valmistuu selvitys vuoden 2008 alussa.
Hankkeen valmistelua jatketaan.

sivu 38, sivun alkuun kolmanneksi luettelomaviivaksi

Energiansäästöön kaupungin omassa toiminnassa panostetaan aikaisempaa enemmän.

sivu 41, sivun neljännen luettelomaviivan loppuun lisätään uusi lause

Yhteiskuntaan integroitumisessa ja työllistymisessä tarvittavan suomen- tai ruotsinkielisen taidon hankkimista edistetään tarjoamalla suomi tai ruotsi toisena kielenä opintoja.

sivu 70, taulukon jälkeen 1. kappale, muutetaan seuraavasti (muutokset tummennettuna):

Kaupunginhallituksen käyttövaroihin sisältyvät yleiset käyttövarat 2 670 000 (2 670 000) euroa, kaupungin elävöittämiseen mm. juh-laviikkojen järjestämillä erityishankkeilla 500 000 (500 000) euroa sekä kaupungin viihtyisyyteen, turvallisuuteen ja monimuotoiseen tapahtumatuotantoon **2 300 000** (1 000 000) euroa. Viimeksi mainitulla määrärahalla on tarkoitus jatkaa kaupunkiympäristön viihtyisyyden lisäämiseen suunnattuja hankkeita yhteistyössä asukkaiden, kaupungin hallintokuntien ja keskeisten sidosryhmien kanssa. **Määrärahasta suunnataan lisäksi 300 000 euroa julkisen liikenteen turvallisuuden ja siisteyden lisäämiseen.**

sivu 89, sivun loppuun taulukon alle lisätään uusi kappale

Käydään läpi jäsenyydet eri yhteisöissä ja arvioidaan mihin yhteisöihin kaupungin kannattaa osallistua.

sivu 134, sivun loppuun lisätään uusi kappale

Pelastuslaitos selvittää sopimuspalokuntien monimuotoisia toimintamahdollisuuksia kaupungin pelastustoimen kokonaisuudessa.

sivu 144, Liikennelaitoksen toiseksi kappaleeksi lisätään uusi kappale

Joukkoliikenteen palvelutarjontaa lisätään.

sivu 152, taulukon alle toiseksi kappaleeksi lisätään uusi kappale

Vuodelle 2009 ei koroteta sisäisen liikenteen lipunhintoja, ellei kustannustasossa tapahdu olennaisia muutoksia. Selvitetään yhdessä YTV:n kanssa mahdollisuudet nostaa lastenlipun ikärajoja. Selvitetään mahdollisuudet joukkoliikenteen osuuden kasvattamiseen uudistamalla lippulajeja, kuten perhe- ja kimppalippuja.

sivu 172, sivun loppuun uudet kappaleet

Ympäri vuorokautisen hoivan rakennetta muutetaan vanhuspalveluohjelman edellyttämällä tavalla. Vuonna 2008 lisätään 50 palveluasumispaikkaa sosiaaliviraston alaisuuteen ja sen seurauksena vähennetään 50 pitkäaikaispaikkaa terveystalouden alaisuudesta ja vastaavasti toimitaan vuonna 2009. Rakennemuutoksen toteuttamiseksi kaupunginhallituksen käyttövaroihin talousarviokohtaan 3 22 sisältyy 1,0 milj. euroa.

Henkilöstön toimenkuvia, työn organisointia ja toimintatapoja kehitetään siten, että eri ammattiryhmien koko osaaminen tulee hyödynnettyä. Tämä voi edellyttää avustavan henkilökunnan palkkaamista, jotta ammattihenkilöiden työpanos tulee parhaalla mahdollisella tavalla käytetyksi.

sivu 173, toiseksi alimmaisiksi kappaleiksi uusi kappale

Kotihoidontuen ja yksityisen hoidon tuen käyttöä päivähoidossa pyritään lisäämään. Erityistä huomiota kiinnitetään asiakasohjaukseen päivähoitopaikkaa valittaessa.

sivu 174, sivun alusta neljänneksi kappaleeksi uusi kappale

Taloussuunnitelmakauden aikana lisätään suomi toisena kielenä (S2) opetuksen resursseja.

sivu 191, sivun alusta kolmannen kappaleen loppuun uusi lause

Hammashuollon potilaiden ostopalveluun ohjausta kehitetään asiakaslähtöisesti nykyistä joustavammaksi pyrkimyksenä lyhentää hoitonoja.

sivu 200, lisätään uusi talousarvioluku 3 22, Käyttövarat, Khn käytettäväksi ja sen alle uusi kappale

Ympäri vuorokautisen hoivan rakennetta muutetaan vanhuspalveluohjelman edellyttämällä tavalla. Vuonna 2008 lisätään 50 palveluasumispaikkaa sosiaaliviraston alaisuuteen ja sen seurauksena vähennetään 50 pitkäaikaispaikkaa terveystalouden alaisuudesta ja vastaavasti toimitaan vuonna 2009. Rakennemuutoksen toteuttamiseksi kaupunginhallituksen käyttövaroihin talousarviokohtaan 3 22 sisältyy 1,0 milj. euroa ja ostopalveluihin 4,0 milj. euroa.

sivu 290, lisätään uusi talousarviokohta 4 52 08, Henkilöstömääräraha, Khn käytettäväksi, 5,0 milj. euroa vuosittain taloussuunnitelmakauden aikana ja sen alle uusi kappale

Kohteina ovat rekrytointi, henkilöstömitoituksen tarkistukset, kannustinjärjestelyiden kehittäminen ja uusien toimintatapojen kehittäminen eri hallintokunnissa

KAUPUNGIN YHTEISSTRATEGIOIDEN TOTEUTTAMINEN

A. HYVINVOINTI JA PALVELUT

TÄRKEÄT TOIMENPITEET JA NIIDEN SEURANTA

1. Kaupungin palvelukokonaisuuden kehittäminen asiakaslähtöisesti

Toimenpidekokonaisuudet ja toimenpiteet	Seuranta ja esimerkkejä arviointikriteereistä	Pääasiallinen toteuttamis-, koordinoitavastuu
<p>Hallintokuntien omat palvelujen strategiset linjaukset</p> <p>1. Hallintokuntien omien strategisten linjausten ja painopisteiden määrittely</p>	Omien strategioiden ja yhteisstrategioiden yhteensovittaminen	Hallintokunnat
<p>Palvelujen käyttäjien aseman parantaminen palvelujen saamisessa</p> <p>2. Sähköisten asiointimahdollisuuksien lisääminen</p> <p>3. Alueellisen väestövastuujärjestelmän kehittäminen</p> <p>4. Asiakkaan yhteydenaannin ja hoitoon pääsyn varmistaminen</p> <p>5. Erilaisten palvelun tarvisjaryhmien parempi huomioon ottaminen</p> <p>6. Valinnanmahdollisuuksien lisääminen</p>	<p>Käyttömäärät</p> <p>Hoitoon pääsyn ja peittävyden seuranta</p> <p>Läpi päässeitten puheluiden ja hoitojonojen muodostumisen seuranta</p> <p>Palvelukäytäntöjen muutokset (esim. oppimisen tukemiskäytäntöjen syntyminen)</p> <p>Palvelujen järjestämistavan muutokset</p>	<p>Hallintokunnat</p> <p>Terveyskeskus</p> <p>Terveyskeskus</p> <p>Peruspalveluhallintokunnat (esim opetusvirasto)</p> <p>Peruspalveluhallintokunnat</p>
<p>Palvelujen yhteiskäyttö yli kuntarajojen PKS – alueella</p> <p>7. Palvelukapasiteetin tehokas käyttö ja investointien ohjaus, yhteiskäyttöisten palvelujen laatuksiteerit, palvelujen sähköisen ympäristön kehittäminen, palvelujen hinnoittelun periaatteiden selvittäminen</p>	Kehittämishankkeiden ja yhteistyön toteutuminen	Hallintokunnat, pääkaupunkiseudun neuvottelukunta

2. Kustannustehokkuuden lisääminen kaupungin toiminnassa

Toimenpidekokonaisuudet ja toimenpiteet	Seuranta ja esimerkkejä arviointikriteereistä	Pääasiallinen toteuttamis-, koordinoitavastuu
<p><i>Palveluverkon ja palvelukapasiteetin laadullinen ja alueellinen sopeuttaminen</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Toimipisteverkon tehostaminen (esim. kouluverkon muutokset oppilasmäärien muuttuessa) Kapasiteetin oikea kohdennus siten, että se vastaa asiakkaiden hoidon ja hoivan tarvetta Hoitokapasiteetin tarkistaminen tutkimusten tulosten pohjalta HUS:n kapasiteetin sopeuttaminen ja kustannustason alentaminen 	<p>Palveluvolyymin muutokset (esim. oppilasmäärien ja oppilaspaikkojen vastaavuus, yksikkökustannusten kehitys)</p> <p>Potilaiden kohdentuminen (hoitoisuusmittaukset)</p> <p>Hoitokapasiteetin muutokset</p> <p>HUS-kulujen muutos</p>	<p>Hallintokunnat</p> <p>Terveyskeskus, sosiaalivirasto</p> <p>Terveyskeskus</p> <p>Terveyskeskus</p>
<p><i>Palvelujen järjestämisen tehokkuutta koskevan tietopohjan vahvistaminen sekä seuranta- ja arviointimenetelmien kehittäminen</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Palvelujen kustannusvertailut kuuden suurimman kaupungin kesken sekä toimialoitteiset vertailut Palvelujen vaikuttavuuden selvittäminen 	<p>Vertailut, selvitykset ja tutkimukset, benchmarkkauksen systemaattisuus</p> <p>Keskeisten palvelujen ja toimintojen vaikuttavuusmittarit, Kaupungin tutkimusohjelma</p>	<p>Talous- ja suunnittelukeskus, tietokeskus, hallintokunnat</p> <p>Hallintokunnat, tietokeskus, talous- ja suunnittelukeskus</p>
<p><i>Palveluprosessien kehittäminen</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Hoitoketjujen sujuvuuden parantaminen ja nopeuttaminen Innovaatioiden ja uuden teknologian hyödyntäminen Vaikuttavuuden lisääminen asiakkuuksien keston pienentämiseksi Hyvien käytäntöjen levittäminen pääkaupunkiseudulla 	<p>Hoitoprosessien kestot ja laatu-kriteerit</p> <p>Toteutuneet prosessimuutokset (erillisselvitys)</p> <p>Asiakkuuden kestot, erillisselvitys</p> <p>Erillisselvitykset</p>	<p>Terveyskeskus, sosiaalivirasto</p> <p>Hallintokunnat</p> <p>Hallintokunnat</p> <p>Hallintokunnat</p>

Toimenpidekokonaisuudet ja toimenpiteet	Seuranta ja esimerkkejä arviointikriteereistä	Pääasiallinen toteuttamis-, koordinointivastuu
<p><i>Tukipalvelujen keskittäminen</i></p> <p>11. Tukipalveluiden organisaatiomuutokset, muut järjestelyt ja rationointimahdollisuuksien hyödyntäminen (esim. tilapalvelut, kiinteistöpalvelut, taloushallinto)</p>	<p>Toteutunut palvelun kustannus- ja laatukehitys</p>	<p>Talous- ja suunnittelukeskus</p>
<p><i>Palvelujen järjestämistavan kehittäminen</i></p> <p>12. Kumppanuuksien ja kaupungin ulkopuolisten toimijoiden voimavarojen hyödyntäminen</p> <p>13. Ulkopuolisen rahoituksen käyttömahdollisuuksien selvittäminen</p> <p>14. Hankintayhteistyö pääkaupunkiseudun kaupunkien kesken</p>	<p>Palvelutuotannon eri toimijoiden osuudet; erillinen selvitys</p> <p>Tehdyt selvitykset</p> <p>Toteutuneet hankintamenettelyjen muutokset</p>	<p>Talous- ja suunnittelukeskus</p> <p>Hallintokunnat, talous- ja suunnittelukeskus</p> <p>Talous- ja suunnittelukeskus</p>
<p><i>Energiansäästöön kaupungin toiminnassa panostetaan aikaisempaa enemmän</i></p> <p>15. Kaupungin ja kauppa- ja teollisuusministeriön välisen energiatehokkuussopimuksen 2008–2016 toteuttaminen</p>	<p>Kaupungin energiankäytön vuosiraportti</p>	<p>HKR-rakennuttaja, Energiansäästö-neuvottelukunta,</p>

3. Syrjäytymisen ehkäisy ja yhteistyön kehittäminen siinä

Toimenpidekokonaisuudet ja toimenpiteet	Seuranta ja esimerkkejä arviointikriteereistä	Pääasiallinen toteuttamis-, koordinoituvastuu
<i>Resurssien suuntaaminen syrjäytyneille tai syrjäytymisvaarassa oleville henkilöille ja ryhmille</i>		
1. Moniongelmaisiin lapsi- ja maahanmuuttajaperheisiin kohdistuvat toimenpiteet (mm. moniongelmaisten lasten ja nuorten hämähoidon loppuun saattaminen)	Toimenpiteiden vaikuttavuus. Keskenäiseksi jääneiden hoitojen määrän muutos	Sosiaalivirasto, terveyskeskus
2. Varhaiskasvatuksen ja alkuopetuksen joustava koulun alku – kokeilun toteuttaminen (erityisopetuspäätösten siirtämiseksi kolmanteen opetusvuoteen)	Kokeilun toteutuminen ja vaikutukset, erityisopetuspäätösten määrä 3. luokalle siirryttäessä	Opetusvirasto
3. Varusmiesikäisten nuorten miesten syrjäytymisen ehkäisy	Toimintamallin integroituminen osaksi terveydenhuollon päivittäistyötä	Terveyskeskus
4. Palveluresurssien turvaaminen syrjäytymisriskiryhmille	Riskiryhmille järjestetyn erityistuen (mm. positiivien diskriminaatio) muodot ja määrä, syrjäytyneiden määrän väheneminen	Opetusvirasto, sosiaalivirasto, terveyskeskus
<i>Syrjäytymistä ennalta ehkäisevät toimet</i>		
5. Maahanmuuttajien kotouttaminen	Käytäntöjen toteutuminen	Sosiaalivirasto
6. Terveyspalvelujen käytön eriarvoisuuden selvittäminen	Tutkimushankkeen toteutuminen	Terveyskeskus
7. Oppijoiden, oppilaitosten ja lähiyhteisön yhteistyön tukeminen	Osallisuutta ja vaikuttamista tukevien rakenteiden vahvistuminen (oppilaskunnat, ympäristöraadit ym.)	Opetusvirasto
8. Aktiivisen ja omaehtoisen kansalaisuuden edistäminen	Osallisuutta ja vaikuttamista tukevien rakenteiden vahvistuminen Hesan nuorten ääni – hankkeen toteutuminen	Opetusvirasto, nuorisoasiainkeskus Opetusvirasto, nuorisoasiainkeskus

Toimenpidekokonaisuudet ja toimenpiteet	Seuranta ja esimerkkejä arviointikriteereistä	Pääasiallinen toteuttamis-, koordinointivastuu
<p><i>Kaupungin virastojen keskinäisen ja pääkaupunkiseudun kuntien yhteistyön parantaminen</i></p> <p>9. Vanhusten omatoimista selviytymistä edistävää innovaatioympäristö – hankkeen toteuttaminen</p> <p>10. PKS –yhteistyön järjeistäminen koulutuspalvelujen tuottamisessa</p> <p>11. Oppilashuollon yhteistyökäytäntöjen luominen virastojen välille syrjäytymiskehitykseen puuttumiseksi</p> <p>12. Maahanmuuttajien kotouttaminen myös seudullisena yhteistyönä sekä kotouttamislain mukaisen opetuksen tarjoaminen</p>	<p>Hankkeen toteutuminen</p> <p>Muutokset erityisryhmien koulutuspalvelujen järjestämisessä</p> <p>Käytäntöjen luominen ja kehittämien sekä yhteisten foorumien toimivuus</p> <p>Kotouttamishjelman toteutuminen, opetuksen piirissä olevat opiskelijat</p>	<p>Sosiaalivirasto</p> <p>Opetusvirasto</p> <p>Opetusvirasto, terveyskeskus, sosiaalivirasto, nuorisosaatinkeskus</p> <p>Sosiaalivirasto, opetusvirasto</p>
<p><i>Syrjäytymisvaarassa olevien työllistymisen edistäminen</i></p> <p>13. Elämänhallinnan ja opiskeluvalmiuksien vahvistaminen</p> <p>14. Pitkäaikais- ja nuorisotyöttömyyden vähentäminen</p>	<p>Koulupudokkaiden määrän muutos, peruskoulun jatkokoulutuspaikkojen määrä (ml. oppisopimuskoulutus)</p> <p>Työllistämishjelman tavoitteiden toteutuminen, alle 25 –vuotiaiden työttömyysaste</p>	<p>Opetusvirasto</p> <p>Talous- ja suunnittelukeskus, työllistämistoimikunta</p>
<p><i>Asuinalueiden kehittäminen ja asukkaiden omatoimisuuden tukeminen asuinalueiden eriarvoistumiskehityksen ehkäisemiseksi</i></p> <p>15. Asuinalueiden perusparantaminen</p> <p>16. Viihtyvyyden ja turvallisuuden parantaminen, erityisasumisen tasapuolinen sijoittuminen sekä asukastoiminnan tukeminen</p>	<p>Hankkeiden toteutuminen</p> <p>Toteutuneet muutokset</p>	<p>Taloussuunnittelukeskus, lähiöprojekti</p> <p>Kaupunkisuunnitteluvirasto, kiinteistövirasto, rakennusvirasto, sosiaalivirasto</p>

4. Kaupungin henkilökunnan osaamisen vahvistaminen

Toimenpidekokonaisuudet ja toimenpiteet	Seuranta ja esimerkkejä arviointikriteereistä	Pääasiallinen toteuttamis-, koordinoitavastuu
<i>Henkilöstön suorituskyvyn turvaaminen</i>		
1. Ammatillisen osaamisen edistäminen sekä uralla kehittymisen tukeminen	Koulutusmäärät täydennyskoulutuksessa, oppisopimusoppilaitten määrä, suoritettut tutkinnot, tehtäväkierron toteutuminen	Hallintokunnat
2. Työkyvyn parantaminen	Työkykyindeksi, lyhyet sairauspoissaolot	Hallintokunnat
3. Koulutuksen järjestäminen yhteistyössä muiden pääkaupunkiseudun kuntien kanssa	Koulutuksen toteutuminen	Hallintokunnat
<i>Esimiesten valmiuksien kohentaminen</i>		
4. Esimiestaitojen parantaminen, mm. muutostohtamisen, yhteistyötaitojen ja tietoteknisten taitojen parantaminen	Työhyvinvointimittauksen tulokset, esimiesvalmennukseen käytetyt resurssit, koulutussisällöt, tietoteknisen ympäristön muutokset	Henkilöstökeskus Hallintokunnat
5. Hankinta- ja kilpailuttamisosaamisen parantaminen	Koulutusmäärät	Hallintokunnat
<i>Henkilöstön saamisen turvaaminen</i>		
6. Henkilöstötarpeen ennakkoinnin parantaminen	Henkilöstösuunnittelun menetelmien kehittäminen	Henkilöstökeskus
7. Palvelusuhteen kilpailukyvyn turvaaminen	Työmarkkinavertailut Työnantajakuvan arviointi ja muutokset	Henkilöstökeskus
8. Ammatillisen koulutukseen ja oppisopimustoimintaan vaikuttaminen	Koulutusmäärien ja henkilöstötarpeen kohtaannon arviointi	Henkilöstökeskus, opetusvirasto, ammattikorkeakoulu

B. KILPAILUKYKY

TÄRKEÄT TOIMENPITEET JA NIIDEN SEURANTA

5. Seudun innovatiivisuuden ja helsinkiläisten osaamisen vahvistaminen

Toimenpidekokonaisuudet ja toimenpiteet	Seuranta ja esimerkkejä arviointikriteereistä	Pääasiallinen toteuttamis-, koordinoitavastuu
<p><i>Seudun innovaatioympäristön kehittäminen</i></p> <p>1. Yhteistyön innovaatioympäristöjen kehittämisessä vieminen käytäntöön</p>	Innovaatiostrategian toteutuminen, kaupunkiohjelman 2005 – 2007 toimintalinja 2 hankkeiden toteutuminen, kaupungin tavoitteiden saaminen osaamiskeskusohjelmaan 2007–2013	Talous- ja suunnittelukeskus
<p><i>Osallistuminen yhteisten kehitysalustojen luomiseen seudulla</i></p> <p>2. Kehitysalustojen luomisen tukeminen kärkihankkeena digitaalisten sisältöjen ja palveluiden kehitysympäristö (Forum Virium Helsinki)</p>	Sisällöllisten tavoitteiden linjaaminen, sitoutuminen	Talous- ja suunnittelukeskus
<p><i>Seudun elinkeinomarkkinointi</i></p> <p>3. Seudullinen elinkeinomarkkinointi; painopisteiden määrittely, toiminnan organisointi</p>	Organisaation syntyminen ja toteutuneet markkinointitoimenpiteet	Talous- ja suunnittelukeskus
<p><i>Osaavan työvoiman saaminen ja palveleminen</i></p> <p>4. Ulkomaalaisia opiskelijoita ja tutkijoita palvelevan keskitetyn yksikön perustaminen seudulle</p> <p>5. Yhteiskuntaan integroitumisessa ja työllistymisessä tarvittavan suomen- tai ruotsinkielen taidon hankkimista edistetään</p>	Yksikön toteutuminen Suomi tai ruotsi toisena kielenä opintomahdollisuuksien lisääntyminen	Talous- ja suunnittelukeskus Opetusvirasto
<p><i>Sosiaalisten innovaatioiden tukeminen ja osaamiskeskittymien vahvistaminen</i></p> <p>6. Mallin luominen rahoitus- ja hankintamennettelylle, joka mahdollistaa käyttäjien, tuottajien ja tutkimuksen yhteistyön innovaatioprojekteissa</p>	Mallin syntyminen	Talous- ja suunnittelukeskus, hankintakeskus, Culminatium

Toimenpidekokonaisuudet ja toimenpiteet	Seuranta ja esimerkkejä arviointikriteereistä	Pääasiallinen toteuttamis-, koordinoituvastuu
7. Seudullisten pilottihankkeitten toteuttaminen (Kustaankartano, lääketieteen ja hyvinvoinnin teknologian osaamiskeskus)	Hankkeiden toteutuminen	Culminatum, talous- ja suunnittelukeskus
<i>Helsingiläisten osaamisen ja tietoyhteiskuntataitojen vahvistaminen</i>		
8. Tiedonsaannin turvaaminen: tietojen saatavuus ja tietokantojen käytön osaaminen	Julkisten verkkoyhteyksien kehittyminen (mm. yhteyksien, asiakaspäätteiden käyttöaste)	Talous- ja suunnittelukeskus
9. Vuorovaikutteisuuden lisääminen	Tietopalvelujen kehittäminen palvelun käyttäjille (mm. määrä, toimenpiteisiin johtaneet palautteet, kansalaisten tukeminen ja opastus)	Hallintokunnat

6. Yritysten toimintaedellytysten parantaminen

Toimenpidekokonaisuudet ja toimenpiteet	Seuranta ja esimerkkejä arviointikriteereistä	Pääasiallinen toteuttamis-, koordinoitavastuu
<p><i>Yritysnäkökulman huomioon ottaminen alueiden suunnittelussa, rakentamisessa ja ylläpidossa</i></p> <p>1. Yritysnäkökulman ottaminen huomioon suunnittelussa</p>	Elinkeinostrategian toteuttaminen	Talous- ja suunnittelukeskus
<p><i>Kasvuklustereiden syntymisen edistäminen</i></p> <p>2. Klusterien syntymiseen tähtäävien kärkihankkeiden määrittely</p>	Kärkialojen, klustereiden määrittely, vertailut eurooppalaisiin kaupunkiseutuihin, yhteistyön kriteerien määrittely	Talous- ja suunnittelukeskus
<p><i>Seudun yhteisen elinkeinopoliittikan suunnittelu</i></p> <p>3. Osallistuminen seudun elinkeinopoliittisen ohjelman linjausten valmisteluun</p> <p>4. Verkostoituminen erityisesti Itämeren alueella</p>	<p>Strategisten linjausten toteuttamisen ohjaus ja organisointi</p> <p>Helsingin kansainvälistämishankkeen toteuttaminen (erityisesti Baltic Metropolicies Innovation Strategies)</p>	Pääkaupunkiseudun neuvottelukunta, talous- ja suunnittelukeskus, Culminatum
<p><i>Työvoiman saatavuuden tukeminen</i></p> <p>5. Ammatillisen tutkinnon aloituspaikat ja niiden kohdentaminen tarvetta vastaavasti</p> <p>6. Työmarkkinapohjaisen maahanmuuton ja muuntokoulutuksen tukeminen</p>	<p>Koulutuspaikkojen määrä suhteessa tarpeeseen, tutkinnon suorittaneiden määrä, valmistuneiden työllistyminen alueelle</p> <p>Maahanmuuttajien koulutuksen määrä ja työllistyminen</p>	<p>Ammattikorkeakoulu, opetusvirasto</p> <p>Ammattikorkeakoulu, opetusvirasto</p>

C. KAUPUNKIRAKENNE JA ASUMINEN

TÄRKEÄT TOIMENPITEET JA NIIDEN SEURANTA

7. Seudun kaupunkirakenteen kehittäminen ja keskusten elinvoiman lisääminen

Toimenpidekokonaisuudet ja toimenpiteet	Seuranta ja esimerkkejä arviointikriteereistä	Pääasiallinen toteuttamis-, koordinoitavuus
<p><i>Seudun kaupunkirakenteen ja asumisen kehittämisstrategian valmistelu</i></p> <p>1. Osallistuminen seudun kaupunkirakenteen ja asumisstrategian valmisteluun</p>	Strategian valmistuminen ja käsitteily	Talous- ja suunnittelukeskus, kaupunkisuunnitteluvirasto
<p><i>Keskusten elinvoiman vahvistaminen</i></p> <p>2. Ydinkeskustan, Itäkeskuksen ja Malmin keskuksen kehittäminen</p> <p>3. Paikalliskeskusten kehittäminen (erityisesti julkisten ja kaupallisten lähipalvelujen turvaaminen)</p>	<p>Hallintokuntien suunnitelmien valmistuminen</p> <p>Suunnitelmien valmistuminen Palvelutason muutokset</p>	<p>Kaupunkisuunnitteluvirasto, kiinteistövirasto, talous- ja suunnittelukeskus</p> <p>Kaupunkisuunnitteluvirasto, kiinteistövirasto, sosiaalivirasto, talous- ja suunnittelukeskus</p>
<p><i>Kaupunkirakenteen täydentäminen uusilla aluekokonaisuuksilla</i></p> <p>4. Merkittävien uusien aluekokonaisuuksien kaavallinen suunnittelu ja toteutuksen koordinointi (esim. Keski-Pasila, Malmin lentokenttä, Sörnäistenranta- Hermanninranta (Kalasatama), Kruunuvuoren ranta, Kuninkaantammi, Roihupelto- Siilitie –alue sekä Jätkäsaari ja Munkkisaari)</p>	Suunnitelmien valmistuminen, toteutumisen edistyminen, monipuolisen palvelurakenteen syntyminen	Kaupunkisuunnitteluvirasto, kiinteistövirasto, rakennusvirasto, talous- ja suunnittelukeskus

8. Liikenteen pitkän aikavälin kehittäminen joukkoliikenteeseen tukeutuen

Toimenpidekokonaisuudet ja toimenpiteet	Seuranta ja esimerkkejä arviointikriteereistä	Pääasiallinen toteuttamis-, koordinoitavuus
<p><i>Liikenneväyläinvestointien toteuttaminen ja edistäminen</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kantakaupungin raideliikenneverkon kehittäminen 2. Seudun raideliikenneverkon laajentamiseen vaikuttaminen 3. Pääkatuverkon kehittämissuunnitelmien tekeminen 	<p>Suunnitelmien valmistuminen, rahoituksen varmistuminen, hankkeiden toteutuminen</p> <p>Helsingin ja seudun kannalta myönteisten ratkaisujen syntyminen</p> <p>Suunnitelmien valmistuminen, hankkeiden toteutuminen</p>	<p>Kaupunkisuunnitteluvirasto, HKL, talous- ja suunnittelukeskus</p> <p>Kaupunkisuunnitteluvirasto, HKL, talous- ja suunnittelukeskus</p> <p>Kaupunkisuunnitteluvirasto, rakennusvirasto, talous- ja suunnittelukeskus</p>
<p><i>Joukkoliikenteen aseman vahvistaminen raideliikennettä painottaen</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Joukkoliikenteen nopeuttamishankkeiden suunnittelu ja toteuttaminen 5. Poikittaisen joukkoliikenteen kehittäminen 6. Uusien rakentamisalueiden liittäminen joukkoliikennejärjestelmään 7. Selvitys joukkoliikenteen investointien rahoitusmallien uudistamismahdollisuuksista 	<p>Suunnitelmien valmistuminen, hankkeiden toteutuminen</p> <p>Suunnitelmien valmistuminen, hankkeiden toteutuminen</p> <p>Suunnitelmien valmistuminen kaavallisen suunnittelun tahdissa</p> <p>Selvityksen valmistuminen</p>	<p>Kaupunkisuunnitteluvirasto, HKL, rakennusvirasto</p> <p>Kaupunkisuunnitteluvirasto, HKL</p> <p>Kaupunkisuunnitteluvirasto, HKL, talous- ja suunnittelukeskus</p> <p>HKL, talous- ja suunnittelukeskus</p>

9. Asumisen monipuolisuus ja asuntotuotannon riittävyys

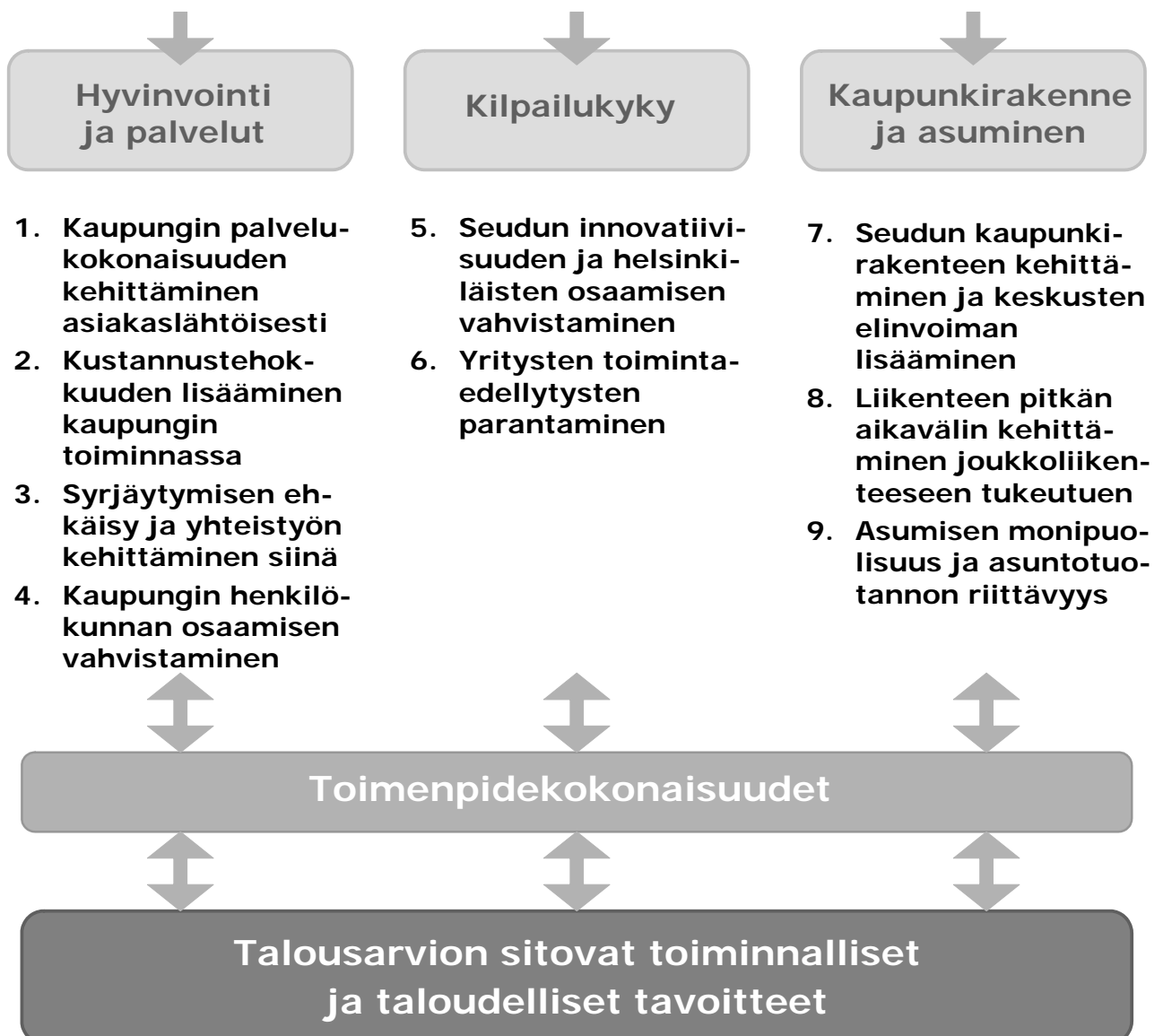
Toimenpidekokonaisuudet ja toimenpiteet	Seuranta ja esimerkkejä arviointikriteereistä	Pääasiallinen toteuttamis-, koordinoituvastuu
<p>Asuntotuotanto ja tuotannon edellytysten luominen</p> <p>1. Asunto-ohjelman mukaisen kaupungin oman tuotannon toteuttaminen</p> <p>2. Konsernin omistuksessa olevien maa-alueiden käytön tiivistäminen (esim. vuokratotaloyhtiöt)</p>	<p>Tuotantomäärä</p> <p>Selvityksen valmistuminen Toteutuneet hankkeet</p>	<p>ATT, kaupunkisuunnitteluvirasto, kiinteistövirasto</p> <p>Kaupunkisuunnitteluvirasto, kiinteistövirasto</p>
<p>Kaupunkiasumisen kehittämissuunnitelmien toteuttaminen</p> <p>3. Kaupunkipientaloasumisen edistäminen (esim. kilpailun järjestäminen)</p> <p>4. Kerrostaloasumisen kehittämissuunnitelma ja projektin jatkotyö</p> <p>5. Vanhan asuntokannan käyttökelpoisuuden parantaminen (hissit, autopaikat, palvelut)</p>	<p>Hankkeiden toteutuminen (esim. kilpailun toteutuminen)</p> <p>Työn valmistuminen</p> <p>Hankkeiden toteutuminen</p>	<p>Kaupunkisuunnitteluvirasto, talous- ja suunnittelukeskus</p> <p>Kaupunkisuunnitteluvirasto</p> <p>Talous- ja suunnittelukeskus, kiinteistövirasto</p>
<p>Asumisen seudullisten kehittämissuunnitelmien edistäminen</p> <p>6. Osallistuminen seudun kaupunkirakenteen ja asumisen kehittämissuunnitelman valmistelu</p> <p>7. Asunnottomuuden vähentäminen seudullisesti (asunnottomien tarkoituksenmukaisiin asumismuotoihin ohjautumisen varmistaminen, asumisen tukimuotojen kehittäminen, asumispalvelujen kehittäminen, yhteistyö kolmannen sektorin kanssa)</p>	<p>Strategian valmistuminen ja käsitteily</p> <p>Seudun yhteisen asunnottomuusprojektin (pääkaupunkiseudun asunnottomien palvelujen kehittämissuunnitelma ja asiantuntijaverkosto) toteutuminen</p>	<p>Talous- ja suunnittelukeskus, kaupunkisuunnitteluvirasto</p> <p>Sosiaalivirasto, kiinteistövirasto</p>

Yhteisstrategioiden toteutuminen ja seuranta

Visio

Pääkaupunkiseutu on kehittyvä tieteen, taiteen, luovuuden ja oppimiskyvyn sekä hyvien palvelujen voimaan perustuva maailmanluokan liiketoiminta- ja innovaatiokeskus, jonka menestys koituu asukkaiden hyvinvoinnin ja koko Suomen hyväksi.

Metropolialuetta kehitetään yhtenäisesti toimivana alueena, jossa on luonnonläheinen ympäristö ja hyvä asua, oppia, työkennellä sekä yrittää.

Hyvinvointi ja palvelut

- 1. Kaupungin palvelukokonaisuuden kehittäminen asiakaslähtöisesti**
  - Hallintokuntien omat palvelujen strategiset linjaukset
  - Palvelujen käyttäjien aseman parantaminen palvelujen saamisessa
  - Palvelujen yhteiskäyttö yli kuntarajojen PKS-alueella
- 2. Kustannustehokkuuden lisääminen kaupungin toiminnassa**
  - Palveluverkon ja palvelukapasiteetin laadullinen ja alueellinen sopeuttaminen
  - Palvelujen järjestämisen tehokkuutta koskevan tietopohjan vahvistaminen sekä seuranta- ja arviointimenetelmien kehittäminen
  - Palveluprosessien kehittäminen
  - Tukipalvelujen keskittäminen
  - Palvelujen järjestämistavan kehittäminen
  - Energiansäästöön kaupungin omassa toiminnassa panostetaan aikaisempaa enemmän
- 3. Syrjäytymisen ehkäisy ja yhteistyön kehittäminen siinä**
  - Resurssien suuntaaminen syrjäytyneille tai syrjäytymisvaarassa oleville henkilöille ja ryhmille
  - Syrjäytymistä ennalta ehkäisevät toimet
  - Kaupungin virastojen keskinäisen ja pääkaupunkiseudun kuntien yhteistyön parantaminen
  - Syrjäytymisvaarassa olevien työllistymisen edistäminen
  - Asuinalueiden kehittäminen ja asukkaiden omatoimisuuden tukeminen asuinalueiden eriarvoistumiskehityksen ehkäisemiseksi
- 4. Kaupungin henkilökunnan osaamisen vahvistaminen**
  - Henkilöstön suorituskyvyn turvaaminen
  - Esimiesten valmiuksien kohentaminen
  - Henkilöstön saamisen turvaaminen

Kilpailukyky

- 5. Seudun innovatiivisuuden ja helsinkiläisten osaamisen vahvistaminen**
  - Seudun innovaatioympäristön kehittäminen
  - Osallistuminen yhteisten kehitysalustojen luomiseen seudulla
  - Seudun elinkeinomarkkinointi
  - Osaavan työvoiman saaminen ja palveleminen
  - Sosiaalisten innovaatioiden tukeminen ja osaamiskeskittymien vahvistaminen
  - Helsinkiläisten osaamisen ja tietoyhteiskuntataitojen vahvistaminen
- 6. Yritysten toimintaedellytysten parantaminen**
  - Yritysnäkökulman huomioon ottaminen alueiden suunnittelussa, rakentamisessa ja ylläpidossa
  - Kasvuklustereiden syntyminen edistäminen
  - Seudun yhteisen elinkeinopolitiikan suunnittelu
  - Työvoiman saatavuuden tukeminen

Kaupunkirakenne ja asuminen

- 7. Seudun kaupunkirakenteen kehittäminen ja keskusten elinvoiman lisääminen**
  - Seudun kaupunkirakenteen ja asumisen kehittämisstrategian valmistelu
  - Keskusten elinvoiman vahvistaminen
  - Kaupunkirakenteen täydentäminen uusilla aluekokonaisuuksilla
- 8. Liikenteen pitkän aikavälin kehittäminen joukkoliikenteeseen tukeutuen**
  - Liikenneväyläinvestointien toteuttaminen ja edistäminen
  - Joukkoliikenteen aseman vahvistaminen raideliikennettä painottaen
- 9. Asumisen monipuolisuus ja asuntotuotannon riittävyys**
  - Asuntotuotanto ja tuotannon edellytysten luominen
  - Kaupunkiasumisen kehittämisprojektien toteuttaminen
  - Asumisen seudullisten kehitysprojektien edistäminen

Sitovat toiminnalliset tavoitteet 2008

Hyvinvointi ja palvelut

1. Kaupungin palvelukokonaisuuden kehittäminen asiakaslähtöisesti

Hallintokuntien omat palvelujen strategiset linjaukset

Palvelujen käyttäjien aseman parantaminen palvelujen saamisessa

HKR ja Ymk	Katupölyn määrä ei ylitä ilmanlaatuasetuksen mukaisia raja-arvoja
HKR	Kaivutöistä aiheutuvia haittoja yleisillä alueilla vähennetään nopeuttamalla työhön käytettävää aikaa
PeI	Maallikoiden havaitsemien kammiovärinäpotilaiden selviytymisprosentin pitäminen 32 % tasolla
PeI	Hoidonalkamisviive hätäkeskus mukaan lukien on keskimäärin 8 minuuttia. Lähtöaika, joka sisältyy toimintavalmiusaikaan, on enintään 60 sekuntia.
Ymk	Ympäristökeskuksella on ajantasainen tieto Helsingin merialueen tilasta ja tieto välitetään viipymättä median välityksellä asukkaille (Tarkkailu viikottain, viikkotiedotteet 1.6.-31.8.)
Sosv	Asiakkaat osallistuvat palvelusuunnitelman laadintaan ja toteutumisen arviointiin
Terke	Perusterveydenhuollon hoidon tarpeen arviointi 3 vrk
Terke	Perusterveydenhuollon yhteydessä toteutettuun erikoissairaanhoidon pääsy 6 kk
Terke	Hammashoidon tarpeen arviointi 3vrk
Terke	Kiireettömään hammashoiton pääsy 6 kk
Opev	Kansallisten kokeiden oppimistulokset ovat perusopetuksessa vähintään kansallista keskitasoa
Opev	Lukion vuonna 2005 aloittaneista opiskelijoista suomenkielisissä lukioissa 82 % ja ruotsinkielisissä lukioissa 85 % suorittaa lukiokoulutuksen kolmessa vuodessa
Sto	Opetustunnit 98 800
Arbis	Toteutuneet opetustunnit 21 000
Kir	Aukiolotunnit 87 000
Kulke	Lasten ja nuorten taidekasvatuskurssit 1 050 kpl
Museo	Aukiolotunnit 11 200
Zoo	Kävijämäärä 570 000
Nk	Käyntikertoja 1 110 000
Liv	Ohjattua eläkeläis- ja erityisliikuntaa, jota liikuntaseurat eivät järjestä, tarjotaan yhteensä 380 tuntia viikossa
Liv	Ulkoiluteitä ylläpidetään Helsingissä 163 km, kuntoratoja 50 km ja hiihtolatupohjia 180 km
Liv	Ulkoilualueita hoidetaan muissa kunnissa 3 850 hehtaaria
Liv	Venepaikkoja tarjotaan yhdessä venekerhojen kanssa vähintään 11 800
Liv	Kalanpoikasia istutetaan kalatalousmaksun puitteissa, siikaa 100 000 – 200 000 kpl ja meritaimenia 50 000 kpl
Liv	Kehitetään ja valvotaan kalataloutta Helsingin 14 600 hehtaarin ja muiden kuntien 3 000 hehtaarin vesialueilla.
Ksv	Liikenneonnettomuuksissa loukkaantuvien ja kuolevien kokonaismäärän vähenemistrendi on vähintään 2 % vuodessa
Kv	Sähköisten hakemusten osuus kaikista asuntohakemuksista 80%
HKV	Vedenjakelukatkos keskimäärin =18 min/as/a
HKV	Vedenpuhdistus: tavoite puhdistetun veden osalta orgaaninen kokonaishiili TOC =2,0 mg/l.
HKV	Jätevedenpuhdistus: tavoitteet mereen johdettavan kokonaiskuorman osalta kokonaisfosfori P kok =35 t/a ja kokonaistyyppi N kok =600 t/a
HKL	Asiakastyytyväisyys sekä tuotannon ja järjestelmän arvosanat vähintään vuoden 2006 tasolla

Palvelujen yhteiskäyttö yli kuntarajojen PKS-alueella

Sitovat toiminnalliset tavoitteet 2008

Hyvinvointi ja palvelut

2. Kustannustehokkuuden lisääminen kaupungin toiminnassa

Palveluverkon ja palvelukapasiteetin laadullinen ja alueellinen sopeuttaminen

Sosv	Matalan kynnyksen palvelujen, varhaisen tuen ja ennaltaehkäisevän työn määrä lisääntyy
Sosv	Tuottavuutta parannetaan palvelutuotantojen asiakas- tai yksikkökustannusten saamiseksi kohti viiden seuraavaksi suurimman kaupungin keskihintatasoa
Terke	Pitkäaikaishoidossa olevien yli 75-vuotiaiden osuus yli 75-vuotiaista 2,5 %
Terke	Varsinaisen akuuttihoiton hoitojakson pituus 25 pv
Amk	Toimintakate €/opiskelija - 8 112
HKL	Matkustajakilometrien suhde tarjottuihin paikkakilometreihin vähintään vuoden 2007 tasolla (ennuste 16,4 %)

Palvelujen järjestämisen tehokkuutta koskevan tietopohjan vahvistaminen sekä seuranta- ja arviointimenetelmien kehittäminen

HKR	Rakennusvirasto laatii elinkaarikustannuslaskelman kaikista niistä talonrakennushankkeista, joiden perustamispäätöksen tekee valtuusto
Hank	Hankinnasta-maksuun -prosessin tehokkuuden ja taloudellisuuden mittausjärjestelmän sekä kilpailuttamisjärjestelmän käyttöönotto yhteistyössä taloushallintopalvelukeskuksen kanssa
Tieke	Julkaisut, myös verkkojulkaisut 65 kpl

Palveluprosessien kehittäminen

Tav	Arviointikertomus ja tilintarkastuskertomus valmistuvat 30.4.2007 mennessä
Halke	60 % kaupunginvaltuuston ja -hallituksen päätettäväksi tulevista asioista käsitellään enintään 100 kalenteripäivässä
Rakvv	Saapuneista lupahakemuksista 80 % käsitellään 6 viikossa (=1,4 kk)
Helen, HKV ja HKL	Yleisillä alueilla suoritettavien kaivutöiden toteuttaminen lupaehtoisissa edellytettyjen tavoiteaikataulujen puitteissa
MLab	MetropoliLab tuottaa analyysejä yhteensä vähintään 210 000 kpl, joista kemiallisia vähintään 145 000 ja mikrobiologisia vähintään 65 000
MLab	MetropoliLab rakentaa standardin SFS-EN ISO/IEC 17025 mukaisen laatujärjestelmän ja hakee sille FINAS-akkreditoinnin sekä hakee akkreditoinnin keskeisille analyyseille n. 160 kpl

Tukipalvelujen keskittäminen

Taske, Talpa:	Taloushallintopalvelussa arvioidaan ydinprosesseihin liittyvät riskit ja määritellään keinot riskien vähentämiseksi ja hallitsemiseksi
Heke	Kehittämispalvelut-yksikön asiakastytyväisyys 3,9 asteikolla 1–5
Kv	Tilojen vaajakäyttöaste alle 1,0 %
Palmia	Asiakastytyväisyys on vähintään 3,5 (asteikolla 1–5)
Helteks	Tavoitteena on täyttää VTT:n tekstiilihuollon laadun valvonnan vaatimukset 100-prosenttisesti myös suunnitelmakaudella
Helteks	Asiakastytyväisyys vähintään 3,5 (asteikolla 1–5)

Palvelun järjestämistavan kehittäminen

Helen	Sijoitetun pääoman tuotto vähintään 15 %
HelSa	Sijoitetun pääoman tuotto prosentti = 6,7
HelSa	Liikevaihto/henkilö = 334 000 €
HKL	Tilikauden tulos vähintään nolla
Palmia	Koko pääoman tuotto vähintään 13,7 %
Palmia	Liikelyijäämä liikevaihdosta vähintään 4,9 %

Energiansäästöön kaupungin omassa toiminnassa panostetaan aikaisempaa enemmän

Sitovat toiminnalliset tavoitteet 2008

Hyvinvointi ja palvelut

3. Syrjäytymisen ehkäisy ja yhteistyön kehittäminen siinä

Resurssien suuntaaminen syrjäytyneille tai syrjäytymisvaarassa oleville henkilöille ja ryhmille

Nk	Yksilöllisesti ja ryhmätoiminnassa tavoitetut nuoret 17 000
Nk	Suunnitelmallisesti tuetut nuoret 900

Syrjäytymistä ennalta ehkäisevät toimet

Sosv	Etsivää ja jalkautuvaa työtä kohdennetaan riskiolosuhteisiin
-------------	--

Kaupungin virastojen keskinäisen ja pääkaupunkiseudun kuntien yhteistyön parantaminen

Syrjäytymisvaarassa olevien työllistymisen edistäminen

Sosv	Työllisyyden hoitaminen: Kuntouttavaa työtoimintaa saa 600 henkilöä
Sosv	Työllisyyden hoitaminen: Duuripalvelujen piirissä on vuoden 2008 aikana kussakin kuussa 3 500 aktiivista työnhakijaa
Sosv	Työllisyyden hoitaminen: Helsingin työvoimanpalvelukeskus Duurissa päätyneiden asiakassuhteiden osalta pitkäkestoinen ratkaisu on löydetty yli 40 %:lle asiakkaista
Heke	Arvioidaan kaupungin työllisyyden hoidon rakenteet, toimijoiden välinen työnjako ja työllistämistoimenpiteet sekä tehdään arvioinnin perusteella tarvittavat uudistusehdotukset

Asuinalueiden kehittäminen ja asukkaiden omatoimisuuden tukeminen asuinalueiden eriarvoistumiskehityksen ehkäisemiseksi

HKR	Töhryjen määrä on Helsingissä enintään 10 % vuoden 1998 alkukartoitukseen verrattuna
Pel	Onnettomuuksien ehkäisemiseksi suoritetaan vuosittain 5 500 erimuotoista palotarkastusta sekä tavoitetaan 15 000 kuntalaista turvallisuusopetuksen ja -viestinnän keinoin. Määrällisistä tavoitteista pyritään laadulliseen vaikuttavuuden mittaamiseen
ATT	Toimisto rakennuttaa kiinteistöyhtiöiden tilaamat peruskorjaukset, joille saadaan rahoitus

Sitovat toiminnalliset tavoitteet 2008

Hyvinvointi ja palvelut

4. Kaupungin henkilökunnan osaamisen vahvistaminen

Henkilöstön suorituskyvyn turvaaminen

Pel	Pelastuskoulu vastaa laitoksen uuden operatiivisen henkilöstön kouluttamisesta laitoksen voimassa olevan palvelutasopäätöksen mukaisesti. Koulutus toteutetaan virkatutkintokoulutuksena tai pelastusopistosta valmistuneiden palomiessairaankuljettajien perehdyttämiskoulutuksena.
Pel	Vuorokoulutukseen osallistuvuuden säilyttäminen yli 60 %:ssa
Heke	Kaupungin henkilöstöhallinnon tuloksellisuusmittariston kehittäminen
Tyke	Akuuttipalvelujen osalta taataan hoitotarpeen arvio ja hoitoon ohjaus kolmen arkipäivän kuluessa.

Esimiesten valmiuksien kohentaminen

Pel	Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstöä koulutetaan vähintään yhdessä harjoituksessa

Henkilöstön saamisen turvaaminen

Sitovat toiminnalliset tavoitteet 2008

Kilpailukyky

5. Seudun innovatiivisuuden ja helsinkiläisten osaamisen vahvistaminen

Seudun innovaatioympäristön kehittäminen

Taske Pääkaupunkiseudun elinkeino- ja innovaatiostrategioita toteutetaan tavoitteiden mukaisesti

Osallistuminen yhteisten kehitysalustojen luomiseen seudulla

Seudun elinkeinomarkkinointi

HKR Helsingin pääkaupunkirooliin liittyvät keskeiset alueet pidetään edustuskunnossa
Taimu Näyttelyt 25
Ork Sinfoniakonsertit 42

Osaavan työvoiman saaminen ja palveleminen

Sosiaalisten innovaatioiden tukeminen ja osaamiskeskittymien vahvistaminen

Helsingiläisten osaamisen ja tietoyhteiskuntataitojen vahvistaminen

Amk Stadia on kolmen vetovoimaisimman ammattikorkeakoulun joukossa
Kir Käynnit yhteensä (asiakaskäynnit ja verkkokäynnit) 13 200 000

Sitovat toiminnalliset tavoitteet 2008

Kilpailukyky

6. Yritysten toimintaedellytysten parantaminen

Yritysnäkökulman huomioon ottaminen alueiden suunnittelussa, rakentamisessa ja ylläpidossa

Taske	Helsingin elinkeinostrategia etenee toteutussuunnitelman mukaisesti
Heltu	Asiakastyytyväisyys 3,2 (1-5)
Heltu	Toimitilojen käyttöaste vähintään 87%
HKR	Työmatkaliikennettä palvelevat tärkeimmät kadut ja kevyen liikenteen väylät on aurattu ja liukkaudentorjunta tehty ennen klo 7.00
Ksv	Turvataan elinkeinoelämän toimivuus laatimalla riittävästi toimitilakaavoja kaupunkirakenteen ja saavutettavuuden kannalta hyvälle paikoille
HelSa	Asiakastyytyväisyyden taso, joka perustuu asiakastyytyväisyyden mittaamisen seurantajärjestelmään (TUTKA-järjestelmä) =8,55

Kasvuklustereiden syntyminen edistäminen

Seudun yhteisen elinkeinopolitiikan suunnittelu

Työvoiman saatavuuden tukeminen

Opev	Ammatillisten oppilaitosten opiskelijoista 60 % suorittaa ammatillisen tutkinnon kolmessa vuodessa
Opev	Oppisopimuskoulutuksessa ammatilliset näytöt voidaan suorittaa vuoden kuluessa siitä, kun näyttöön valmentava oppisopimus on päättynyt
Opev	Tutkintotavoitteisessa oppisopimuskoulutuksessa vuonna 2007 päättäneistä opiskelijoista on suorittanut vuoden 2008 loppuun mennessä näyttötutkinnon ammatillisen peruskoulutuksen osalta vähintään 75 % ja ammatillisen lisäkoulutuksen osalta vähintään 70 %
Amk	Opiskelijoiden keskeyttämisaste on enintään 9 %

Sitovat toiminnalliset tavoitteet 2008

Kaupunkirakenne ja asuminen

7. Seudun kaupunkirakenteen kehittäminen ja keskusten elinvoiman lisääminen

Seudun kaupunkirakenteen ja asumisen kehittämisstrategian valmistelu

Keskusten elinvoiman vahvistaminen

Kulke Kulttuuri- ja taidetilaisuudet 2 550 kpl
Kulke, Savoy Kulttuuri- ja taidetilaisuudet 250 kpl

Kaupunkirakenteen täydentäminen uusilla aluekokonaisuuksilla

Taske Länsisataman, Sörnäisten- ja Hermanninrannan, Kruunuvuorenrannan ja Keski-Pasilan toteuttamisen projektiohjelmat on laadittu vuoden 2008 loppuun mennessä

8. Liikenteen pitkän aikavälin kehittäminen joukkoliikenteeseen tukeutuen

Liikenneväyläinvestointien toteuttaminen ja edistäminen

Joukkoliikenteen aseman vahvistaminen raideliikennettä painottaen

HKL ja Ksv Joukkoliikenteen kuljetusosuus aamuliikenteessä keskustaan on vähintään 71,5 %
HKL ja Ksv Joukkoliikenteen kuljetusosuus poikittaisliikenteessä vuorokausitasolla on vähintään 12,5 %

9. Asumisen monipuolisuus ja asuntotuotannon riittävyys

Asuntotuotanto ja tuotannon edellytysten luominen

Ksv Laaditaan asemakaavoja 375 000 k-m² asunto-ohjelman toteuttamiseksi
Kv Ulkoiset maanvuokratulot yli 117,5 milj. €
Kv Suunnitelman laatiminen kaupungin vuokra-asumisen julkisen kuvan kehittämiseksi
ATT Toimisto sitoutuu rakennuttamaan asuntotuotantotoimikunnalle varattujen rakentamiskelpoisten tonttien puitteissa maankäytön ja asumisen ohjelman mukaisen kaupungin oman asuntotuotannon.

Kaupunkiasumisen kehittämisprojektien toteuttaminen

Asumisen seudullisten kehitysprojektien edistäminen

NOUDATTAMISOHJEISIIN LIITTYVIÄ PÄÄTÖKSIÄ

Noudattamisohjeisiin liittyvät päätökset ovat pysyväispäätöksiä. Pysyväispäätösluettelosta löytyy jäljempänä mainittujen lisäksi muita päätöksiä, joita hallintokuntien on noudatettava. Pysyväispäätösluettelo on nähtävissä myös kaupungin sisäisessä tietoverkossa Intrassa.

Arvonlisäveron käsittely kaupungin kirjanpidossa	Rj	3.1.2001	6 §
- verottomien terveyden- ja sairaanhoitoon sekä sosiaalitoimeen liittyvien hankintojen laskennallisen arvonlisäveron käsittelystä	Rj	21.2.2002	46 §
Kaupungin edustaminen ja vieraanvaraisuuden osoittaminen	Kj	15.11.2004	2129 §
Helsingin ekologisen kestävyuden ohjelma - Ympäristönsuojelun painopisteet ja tavoitteet vuosille 2005 - 2008	Kvsto	30.3.2005	74 §
Kvston päätöksen 30.3.2005 täytäntöönpano: Helsingin ekologisen kestävyuden ohjelma - Ympäristönsuojelun painopisteet ja tavoitteet vuosille 2005 - 2008	Khs	16.5.2005	703 §
Energian järkevän käytön edistäminen kaupungin toiminnoissa	Khs	4.2.2002	196 §
Hankintasääntö	Kvsto	23.10.2002	258 §
Työsuhteessa olevien henkilöiden oikeus toteuttaa hankintoja viraston/laitoksen päällikön tai muun viranhaltijan vastuulla	Sääntötoimikunta	26.3.2004	Ohje 111
Irtaimiston rekisteröintiohje	Kj	11.12.2001	4411 §
Kaupungin kuulutukset ja ilmoitukset	Khs	10.4.2006	515 §
Kaupungin ilmoituslehdet ja ilmoittelua koskevat ohjeet	Khs	28.8.2006	1046 §
Kalusteiden uusiminen	Kj	15.10.1991	4505 §
Kehittämistoiminnan ohjeet	Kj/Joh-tajisto	22.5.2002	47 §
- Ulkopuolisten konsulttien käyttö	Kkansl	22.12.2003	kirje 58
Kestävän kehityksen toimintaohjelma	Kvsto	12.6.2002	148 §
Kilpailun käytön periaatteet	Khs	16.12.1996	1826 §
- rakennuttamisjärjestelyistä	Khs	12.1.1998	49 §

Kilpailuttamiseen liittyviä henkilöstöjärjestelyjä selvittäneen työryhmän muistio	Kj/Joh-tajisto	23.6.1999	53 §
Kaupungin käyttöomaisuuden arvostaminen 1.1.1997 sekä poistosuunnitelman vahvistaminen	Kvsto	18.9.1996	224 §
- tarkistaminen	Kvsto	14.11.2001	322 §
- tarkistaminen	Kvsto	18.6.2003	142 §
- tarkistaminen	Kvsto	29.11.2006	303 §
Leasingrahoituksen käyttö Helsingin kaupungin hankinnoissa	Kvsto	15.6.1994	asia 3
- Toimintaohje leasingrahoituksen käytöstä	Khs	20.6.1994	999 §
- Leasingrahoituspalveluiden hankkiminen	Kj	31.1.2005	4026 §
Maksu- ja asiakaskorttien hankkiminen ja käyttö	Rj	15.2.2005	29 §
Riskienhallinnan yleisohje	Khs	15.4.2002	548 §
Riskienhallinnan toimintaohje	Kj/Joh-tajisto	26.6.2002	57 §
Sähkö- ja kaasuautojen käytön edistämisestä	Khs	27.5.1996	814 §
Taloussääntö	Kvsto	17.5.2006	131 §
Tilahankkeiden käsittelyohjeet	Khs	20.12.2004	1591 §
Tuottavuuden nostaminen	Khs	8.2.1993	274 §
Ulkopuolisin varoin rahoitetun toiminnan käsittely kirjanpidossa	Taso	17.11.1999	Kirje
Ulkopuolisten kustantamat matkat ja muiden taloudellisten etujen vastaanottaminen	Kj/Joh-tajisto	14.12.2005	88 §
Siirtyminen käyvän vuokran perintään ja erilliseen avustusjärjestelmään kaupungin maan ja huonetilojen vuokrauksessa	Khs	9.4.1996	530 §
Yhteishankintayksiköiden tehtäväjako	Khs	8.1.1996	46 §
- Yhteishankintayksiköiden tehtäväjaon muutos	Khs	3.2.1997	237 §
Helsingin kaupungin ympäristönsuojelumääräysten vahvistaminen	Kvsto	1.9.2004	196 §
- muuttaminen	Kvsto	14.6.2006	173 §